

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.



Johans Carl Larsson- nummer



Utgivet i anledning af konstnærens 60-årsdag den 28 maj 1913
af
Johan Nordling

PRIS 25 ÖRE.



INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Carl Larsson som målare; af **Carl G. Laurin**. — Carl Larsson som etsare; af **Axel L. Romdahl**. — Till Carl Larsson på 60-årsdagen; dikt af **Ernst Högman**. — Carl Larsson som hembyggare; af **August Brunius**. — Carl Larsson som skrifvare; af **Georg Nordensvan**. — Hela Sverige gratulerar; ett sextiototal födelsedagshyllningar till Carl Larsson från våra förnämsta konstnärer, diktare, vetenskapsmän m. fl. — Barndopet i Sundborn; berättadt af **Carl Larsson**. — Oliver och björkar; en hälsning från Södern af **John Kruse**. — Ett bref från fru **Karin Larsson**. — Carl Larsson som textilkonstnär; af **Elisabeth Thorman**. — Hos Carl Larsson i Sundborn; af **Johan Nordling**. — Till fru Karin Larsson; af **Elin Wägner**. — Carl Larssons bokägaremärken. — Carl Larsson inför utlandet; af **Thorsten Laurin**. — Carl Larsson i Gréz; af **Georg Pauli**. — Skolhushållet i Falun. — Carl Larsson som skämttecknare och gratulant. — Carl Larsson i Göteborg; af **Aron Jonason**.

Omslagsteckning och inramningar af **Ingeborg Uddén**.
En mängd illustrationer efter oljemålningar, akvareller, etsningar och teckningar af **Carl Larsson**. — Fotografier, speciellt tagna för Idun, af **B. Nordensten**.



CARL LARSSON SOM MÅLARE.

MAN ÄR MANS GAMMAN" HE- ter det i Eddan, och det ordet gäller och skall gälla så länge människor lefva på jorden. När man råkar en verklig karl, får man ny styrka och lifslust, och träffar man Carl Larsson i lifvet eller i hans konst, där han också lefver, så tänker man på hvad en annan stor stockholmare en gång yttrade:

"Världen är ej så ful som vi den ängsligt afmåla."

Men man kan ej sätta likhetstecken mellan konst och lif. Människans väsen är inkonsekvens. Det är ej blott i musiken som Geijers ord äga gillighet:

Hjärta, som lider af dagens gny, toner, till eder, fill er vill det fly,

och det är ej endast skalderna, som omsmälta smärtan till skönhet, ej sällan låta också målarna under vända "hjärtats hemliga skaff uppenbaras i verket".

Det är den glada sidan af Carl Larsson vi få se i hans lif och i hans konst. Svartalfen talar han med i ensamheten.

De två sidor af Larssons rika personlighet, som främst komma fram i hans konst, äro glädjen och hederligheten. De lysa fram i både färg och linjer. Det Buffonska ordet: "le style c'est l'homme" rinner en i sinnet.

Larsson har sin personliga stil i hvarje yttrande, i hvarje krumelur. Allt har något af snillets suveränitet, och märkvärdigt nog också af naturlighet och frihet, hvilket är något i min erfarenhet enastående. Hvarje socialt eller andligt mycket högt uppsatt person brukar eljes få något men af sin ställning som orakel och högsta instans. Liksom det är en sällsynt och dyrbar charme, då en mycket skön och hänfördt hyllad kvinna kan bibehålla hela sin naturlighet, så har Carl Larsson i sig en så rikt sväljande åder af naturlig mänsklighet, att hvarje lifsytring får ett naivt behag trots de sextio åren och trots att han varit i viss mening nationell medelpunkt.

Öfver Carl Larssons måleri ligger en blond ton, något af ljus svenskhet, som kanske vackrast och mest typiskt kommer fram i hans stora familjefla De mina (Thorsten Laurins samling). Något af glädje och fest lyser i färgen i hans målningar och teckningen, "denna konstverkets redlighet", bildar samma fasta ryggrad i hans konst, som hederligheten är en verkligt manlig karaktärs säkra kärnpunkt.

Två egenskaper, som eljes sällan höra tillsammans, innerlighet och elegans, träffas förenade i nästan alla hans verk. Carl Larsson har starka rötter i rokokokonsten. Sjuttonhundratalets fransmän förstodo att förena behag och intimitet, och från den senare egenskapen är det ej långt till innerligheten. Man finner i de Chardinska taflorna något af den Larssonska andan.

"Hemmet är en smutsvrå", lär



Carl Larsson: "Själframsakan".

Budda ha yttrat, troligen menande, att äfven detta "hörn, som ler mot mig mer än allt annat", som den romerske skalden skref, blott är en tillfällig station på den långa vandrigen mot Nirvana, och Luther har, så hemkär han än

var, drastiskt skildrat matoset och de snufviga ungarna som på en af Bond-Breughels taflor. Men efter Chardin vet jag ingen, som framtrölat allt det finaste, som ligger i det sköna ordet hem, som Carl Larsson.

Liksom Goethe för Margareta-typen valt borgarflickan, ren och prydd, men ej dyrbart klädd eller rikligt prydd, för att ge hela kvinnlighetens fullhet, för att skapa henne omedveten, blygsam, ödmjuk, lika långt från råhet som från öfverförfining, och för att kunna bilda henne till ett käril, bräddfyllt af hängifvenhet, så har Carl Larsson velat måla hemmets ande i en förfinadt konstnärlig, men borgerlig miljö. Lyckan kan bo i torpstugan likaväl som i kejsarliga lustslottet, men hemmets skönhet i dess högsta form hör i min tanke ihop med borgerligheten, och denna trygga, på en gång värdiga och humoristiska borgerlighet, den har Carl Larsson i lif och konst. Vän af både natur och förfining markerar han manligt sin plats både uppåt och nedåt.

Carl Larsson är mera tecknare än kolorist, hvilket ej hindrar att han i sådana saker som oljemålningen Lilla Suzanne (Göteborgs museum), jätteoljemålningen Nutida konst (i samma museum), pastellen Ateljéidyll (Nationalmuseum), Karin med barnet vid bröstet (akvarell hos prins Eugen), akvarellen Mor och dotter (Thiels galleri), självporträttet i samma samling, Bandväfverkan (hos H. K. H. Kronprinsen) och slutligen Dramats födelse i taket på Dramatiska teaterns foyer och i flera andra saker som här ej kunna uppräknas, har skapat något af det koloristiskt mest framstående i samtidens konst. Som tecknare är Larsson kanske den säkraste och mest geniale i vårt land.

Ibland har man den känslan att handen liksom dansar öfver väggytan, duken eller papperet. Öfvermåttet af kraft, skicklighet och lifskänsla utlöser sig i snirklar, som på vissa, man skulle kanske kunna säga torrare naturer verka onödiga.

Jag älskar Carl Larssons konst för att den är ödmjuk och stolt på rätta sättet, för att han förstår och visar att konst kommer af kunna och begriper att allt skall vara bra gjort, för att han anser, att det andliga innehållet är det förnämsta och för mer än den skickligaste teknik, för att han själf älskar Sverige och människor och därför att detta lyser fram ur fresker och akvareller lika varmt och påtagligt som kärleken kan stråla en till mötes ur en annan människas ögon.

Jag förmodar att det också är därför som Carl Larsson hör till de mest omtäckta i landet. Man är rädd att förlora honom, och om hur många gäller det?

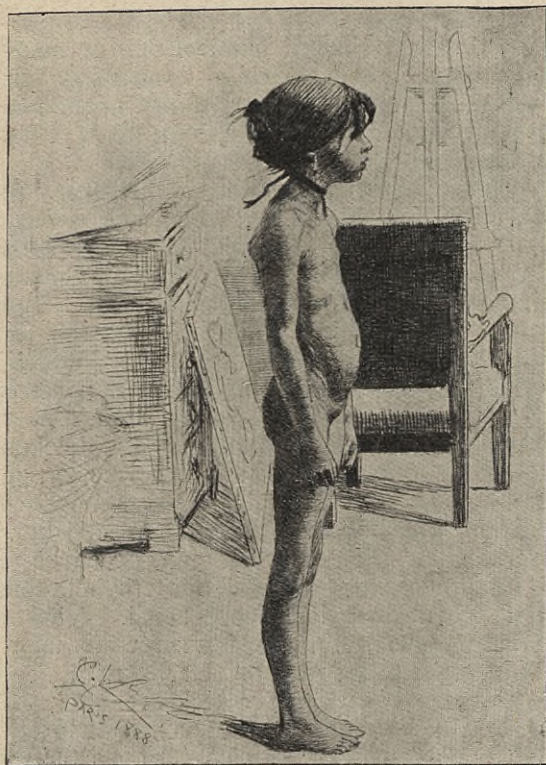
Carl Larsson yttrade en gång: "Ett konstverk skall ge intryck af en dyrbarhet," och dyrbar som solstrålen, ovärderlig och obetalbar som den kraft och den lifslust, som strömma fram ur hans rika personlighet, är också hans konst.

CARL G. LAURIN.



Carl Larsson: "De mina".

CARL LARSSON SOM ETSARE.



Carl Larsson: "Graziella".

men hans storhet lefver af större, djupare egenskaper.

Bland dessa vill jag framför allt nämna hans monumentala fantasi, hans sinne för linjerytmens musik. Denna monumentala rytmik tillfredsställer kanske icke vissa dogmatiska och djupsinniga ifrare med dragning åt kubismen. Carl Larssons stil är dess bättre alldeles fri från doktrin, alldeles omedelbart och nödvändigt framgången ur hans eget väsen, är dristig och pompös, än känsligt utsökt, än groteskt lyckande. Hans linjer röra sig i samma takt som hans sjäslif, de flyta tvånglöst ur hans fingrar. Hos honom kan man tala om stil i alldeles samma mening som handstil — hvar och en som tagit emot ett bref från honom skall kunna vittna därom, att man känner igen tecknaren hos den skrifvande och tvärtom. Linjen, den ornamentalt fattade linjen, är det naturliga uttrycksmedlet redan för den Calle Larsson, som tecknade i Kasper, men åttiotalets konstrikning tvang honom in på andra vägar och först i oljemåleriet, framförallt i Nationalmuseifreskerna och Operafoyerns plafond och lunetter, utvecklar sig hans linjerytmik till denna festjublande koloratursång, som alljämt fångar oss på nytt med eller mot vår vilja. Men denna linjernas "bel canto" förbejdades redan tidigare och det just inom grafiken. Teresa Vitti, den med så godt som en enda löpande linje skrifna kvinnogestalten från 1888—89, är ett af de första verk af Carl Larsson, hvori den stora stilen röjer sig. Det monumentala dra-



Carl Larsson: "Teresa Vitti".

NU NÄR VI PÅ SEXTIOARS-DAGEN räcka fram våra lagerkransar och palmkvistar och rosenfång till Carl Larsson för att uttrycka all den glädje vi känna öfver att ha ägt och äga och ännu få äga honom och hans konstnärsgärning, skulle han själf kanske finna det underligt och otacksamt, om vi icke ägnade en särskild tanke också åt etsaren C. L. Må vara att det vill mycket till för att etsningarna skola vinna beaktande i en produktion så rik och betagande som Carl Larssons, bland fresker, plafonder, akvareller och illustrationer, som äro i hvar mans minne och i hvar mans mun. Etsningarna stå sig likafullt som en mycket värdefull del af det rika verket, och de bästa bladen tillhöra eliten i upphofsmannens alstring likaväl som i den moderna grafiken. Carl Larssons etsningar äro vanligen inte värdefulla bara därför att han skrivit sin signatur i ena hörnet och därför möjligen, att de äro spånor ur hans verkstad, som visa hur där arbetas. De äro oss dyrbara därför, att de äro icke souvenirer men klenoder, icke kuriositeter men fullviktiga konstverk, därför att i dem ofla nog uppenbarar sig själfva mästareskapet, storheten i den Carl Larssonska konsten. Hvari består då denna storhet? Vi finna lätt, att den icke sammanfaller med allt det som hela Sverige håller af Carl Larsson för, det barnaglada sommarlynnat, den svenska hemtrefnaden, den stockholmska frispråkigheten. Allt det är visserligen något som ingen hos oss haft på ett så vackert och älskvärdt sätt som han,



Carl Larsson: "Flicka på huk."

get blir sedan ett grunddrag i konstnärens etsningskonst och hans bästa blad Modellerna från Tallbergsska kursen 1896, Brita och jag från samma år, Skyddsängeln, Modellen vid kaminen, Två systrar, Flicka på huk från 1911, för att bara ta några exempel, äro de bästa just genom denna egenskap. En eller annan snusföruftig "kännare" förebrår dem att ej ta ut grafikens möjligheter i alla riktningar, framförallt den måleriska. Deras dygd är att de hålla sig fast vid hvad denne mästare framför andra är skickad att ge och hvad ingen annan modern grafiker gett som han i linjens plastiska uttrycksfullhet och dekorativa skönhet. Men den Larssonska etsningskonsten är ej endast monumental, den är äfven intim. Graziella, från samma tid som Teresa Vitti, är ett af Carl Larssons första mästestycken på barnaskildringens område, och jämväl inom detta har hans etsnål, fritt skapande eller omtolkande, skänkt oss omistliga värden. Monumentalitet och intimitet mötas i hans etsningar liksom i hans konst i dess helhet. När allt kommer omkring är det denna tvåfald af egenskaper som gjort Carl Larsson till den folkäre mästare han varit, är och helt visst skall förblifva ut öfver den längsta lefnadsdag. Han har alltid talat från hjärtat och alltid gjort det med en klar, fast och uttrycksfull konst. Hur intimt han än tycks blicka sig, har det dock alltid varit i en vald form och med en samvetsgrann konstnärlig eftertanke. Hans konst är i gala äfven då han afbildar sig själf i skjortärmarne.

AXEL L. ROMDAHL.

Till
Carl Larsson
 på 60 års dagen

Du mästare af penseln,
 i dag så snör jag renseln
 och vandrar ut från Stockholms stad till
 Sundborns väna by,
 som står mot majblank sky —
 och tusenden mig följa
 i högtidskrås och solja
 och ringa in din röda gård med hurraropens
 gny.

Vi känna, hur det tårar sig
 i våra sjäalars mist,
 vi känna, hur det vårar sig
 kring C. L:s förstukvist.

En majdag såsom denna
 med sång i takets ränna
 af skurar från en brusten sky, som öfver
 Stockholm drog,
 ditt lif sin början tog
 i Tyska Stallplans skugga,
 där sot och agnar dugga
 och där en gång en Fredman haft en mycket
 älskad krog.

Där dansade i gränderna
 din karga barndomstid,
 där bet du samman tänderna
 och reste dig till strid.

Hvad stred du för? — Det största:
 att läska dem, som törsta,
 att ge åt skuggans gråa folk, som lifvet kränkt
 och stött,
 en droppe helgdagsrödl.
 Du kom med sannt och sagor,
 fick sår och hårda agor,
 men stormen kring din ungdoms berg dig bar,
 när du blef trött.

Och när du djupast sträfvade
 med dina penseldrag,
 kom **hon** och mot dig sväfvade
 och kysste in din dag.

Och därför stugan skimrar,
 som än med lust du timrar
 vid suck och skratt, i sol och regn och alla
 färgers brand
 på Sundbornforsens strand.
 Bak' rutorna, som skina,
 du skymtar bland de dina
 med Karin till din sida tryckt och penslarna
 i hand...

Du doppar dem och målade
 går handen snabb och mjuk,
 tills Lisbeth står där strålande
 och nickar från en duk.

På taket flöjeln kväder
 om vår och sunnanväder,
 och uti hagen björkarna ha gröna slöjor
 fått,
 och himlens hvalf är blått.
 Du måste ned dig sätta
 och undra: hvadan detta?
 Ack, det är bara det, min vän — du skördar
 hvad du sått.

Den vår du hälsar bäfvande
 och ödmjuk vid din dörr,
 den är ditt eget sträfvande —
 din gärning nu och förr.

Hur skulle det väl gått oss,
 om icke du bestått oss
 af dina färgers glada spel den hemmets
 melodi,
 som du är mästarn i.
 Haf tack för solskensvärmen,
 för barnen hela svärmen
 och blommorna och Karins blick och helg
 och poesi! —

Kring stugorna och salarna
 det doftar maj i dag,
 men skönast dock i Dalarna
 känns vårens andedrag.

Ernst Högman.

CARL LARSSON SOM HEMBYGGARE.

JULAS UTKOM Carl Larssons "Ett hem" i sin fjärde svenska upplaga, en billig upplaga och förmodligen också stor, afsedd till spridning bland folket.

Det var inte för tidigt och inte heller, må man hoppas, för sent. Annu i denna stund är den bilderboken lika lefvande aktuell och lika nödvändig som någonsin, den vackraste och kraftigaste agitation för en redigare, gladare, mera svensk form på de små hemmen i vårt land. Vi som bo i de stora städerna och sett den allmänna smaknivån långsamt men säkert höja sig från 90-talet till innevarande stund, vi ha lätt att glömma bort att de svenska landhemmens och arbetarehemmens barbarisering fortgår oblidkeligt rundt omkring oss; ute i bygderna har man ingen känning af smakförbättringen — tvärtom samlas dit genom ett slags estetekonomisk naturlag alla de smutsfula möbler och allt det skröpiga bohag, som mönstrats ut ur stadshemmen. Detta skådespel inger nästan föreställningen om en fulhetens eviga kretsång, i stället för den evolution till högre ståndpunkter som den förnuftige gärna vill tro på, här som på andra områden.

"Ett hem" och Larssons andra böcker, framför allt den monumentala "Åt solsidan", ha alltså fortfarande sin stora uppgift att fylla som stimulerande, men tendenslös agitation. Men på samma gång är "Ett hem" redan ett historiskt dokument. Akvarellserien tillkom 1897 som rekreation och förströelse under några regniga veckor och boken trycktes två år senare, då det gått upp för konstnären, att bilderna hade en mission att fylla. De båda data äro värda att minnas, därför att de äro samtidiga med eller följa följt efter andra minnesvärda tilldragelser. Hela den konstslöjdsrörelse, som kulminerar i 1909 års ståtliga utställning, grundlägges under dessa år på 90-talet, före och efter 1897 års utställning. Många krafter ha där varit i rörelse, många dolda inflytelser af gammalt och nytt, svenskt och utländskt ha där spelat in. Bland de personliga insatser som gjorts kunna nämnas Artur Hazelius' samlararbete, Selma Giöbels och Agnes Brantings första organisationsarbete i textiltillföreningarna, Ellen Keys vältaliga och Carl Laurins ettriga agitation jämte uppfostrande åskådningsmaterial utförd af Alf Wallander och Carl Westman.

I denna heterogena samling af personligheter tar målaren Carl Larsson ett stort rum för sig. Det är ju alldeles omöjligt att angifva hvars och ens insats i en så sammansatt konströrelse som denna; men den som ser tillbaka på dessa dagar, då de mångas skönhetssinne började väckas eller bearbetas, har ett outplånligt minne af de Lars-



"Lathörnet". Ur serien "Ett hem".

sonska akvarellerna. Det var en uppenbarelse af naturlig munterhet, af prydighet och en viss torr och lätt trefnad, som verkar så svensk bredvid den tunga danska "hyggen" eller den ålderdomliga och allvarliga engelska komforten. Det var också åtskilligt stöfande och excentriskt i dessa hembilder, och mottagandet var visst inte entusiastiskt öfverallt. Jag minns nu inte hvad det var i dem som slötte mig bland alla andra, men jag tror inte det var detsamma som jag nu ser som ett litet minus i den stora förtjänsten. Utvecklingen har gått raskt fram sedan 1897, och det arkitektoniska intresset pockar nu på stöd och erkännande. I Carl Larssons hem har det rent arkitektoniska ingen stor plats; man måste tänka på att det är en målars verk och inte fordra en viss opersonlig värdighet i ett hus, där det står skrifvet "Carl Larsson" på hvarenda vägg. Nej, låt oss ta det för hvad det är: en rolig och vacker Noaks ark, full af gemylliga människor, älskvärda husdjur och alla slags trefliga bohagsting för denna jorderesan.

Om vi skulle våga hårdragga den ogenerade bilden lite mer, kunde det anmärkas

att denna Noaks ark räddat något väsentligt öfver från en gammal tid in i en ny. Det är den obeskrifliga stämningen från svensk bostadskultur: dess intresse för det utländskt fina, på samma gång som den fullaste själfständighet, dess granna och glada färgställning, dess primitiva bekvämlighet, dess ogenerade och ändå förfinade uppsyn. Men med denna gamla stämning finns det inte något genomgående arkeologiskt gammaldags som i vår tids engelska, danska och norska bostadskonst, inte heller något vildsint modernt som i tysk och österrikisk. Härmed sammanhänger det i högsta grad beboeliga draget i det Larssonska hemmet: det finns ingenting som smakar af möbelutställning eller kan kallas "rumsinteriör" i konstindustriell mening.

I detta barnuppfyllda hus är att börja med allting lätthandterligt, användbart, flyttbart, inga egentliga konstföremål, som äro till hufvudsakligen för att andaktsfullt beskådas. Med tiden blir det nog lite anorlunda, och det är rätt lustigt och lärorikt att jämföra "Ett hem" med den tolf år senare tillkomna "Åt solsidan", där huset vuxit både i yttre och inre mening: blifvit större, mera fyllt af möbler och småting, med delikatare detaljer och i allmänhet en tydligare karaktär af bostad för vuxna. Det artistiskt röriga här och där har småningom fått vika för större lugn och ordning. Carl Larsson har själf blick för förändringarna, då han säger de vackra orden: "Ett hem är icke något dött, utan något lefvande, och som allt sådant måste det lyda lifvets lag, måste förändras stundeligen; i bästa fall få ett långt lif för att dock slutligen upphöra".

Om denna del af Carl Larssons verk gäller nästan detsamma som om det öfriga och större: så små medel och en så imponerande verkan! Man tycker kanske ibland att "hvad är det i själfva verket att göra så mycket väsen för, så själfallet och naturligt"; men då man vill för sig eller för en utlänning göra reda för hvad som är svenskt i bostadsväsen och rumskonst, då äro Carl Larsson och hans unika hem omistliga och nödvändiga. Hans på en bergknalle i Dalarna lyckligen strandade ark har bilfvit ett vördtecken för ett nyväckt svenskt sinne — inte ett sådant tecken, som man minns vid högtidliga tillfällen och hissar som en flagga, utan som ingått i allmänna medvetandet, som är osynligt med i utvecklingen och kommer att kännas ännu långt fram i tiden.

AUGUST BRUNIUS.



"Väninnan från stan". Ur serien "Åt solsidan".

KLÄDNINGAR

till Kr. 3.50 per styck är väl billigt? Sänd Eder nerfläckade och oanvändbara klädning för kemisk tvätt och prässning till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg och Ni blir förvånad öfver det goda resultatet. Det är ej likgiltigt, till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt Kartong.
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

CARL LARSSON SOM SKRIFVARE.



SCH, INTE ÄR JAG FÖRFATTARE inte, fast jag plitat ihop litet moj, när Bonnier ville ha text till gubbarne, han gaf ut. Och efter det är de mina och mitt hem jag målat, när jag hvilat mig från det riktiga knoget, så är det förstås mest allt det där, som texten rört sig om.

För resten är det rama allvaret, det jag skrifvit, det är inget skoj, det är tendensskrifveri hvart ord. Ser du, när jag går och ser mig omkring hemma i slugan och på ägorna och i lagårn och öfver allt, så är det så att jag kan tratta på ändan af förvåning öfver att alltihop verkligen är mitt, och som jag förstås vill att du och alla andra hederliga människor ska ha det lika härligt som rännstensungen Carl Larsson, så måste jag ju tala om, hur jag och Karin ha totat till för oss, så ni ska kunna göra sammaledes.

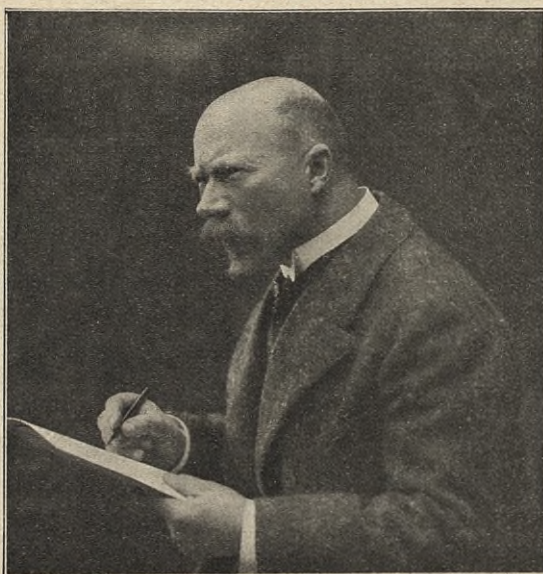
Men ni ska naturligtvis inte apa efter hvarken oss eller någon ann, utan ni ska följa ert eget hufvud, och därför ska ni skaffa er en egen smak och odla den och ge blankt sjutton hur andra vill ha det. Det är summan af kardedumman i texten till bilderna från Sundborn, och det tyckte jag att folk kunde behöfva höra, fast det inte var så jädrans originellt.

Det var första akten af mitt "författarskap". När jag så kom med en ny laddning gubbar, så tyckte jag, att det var ett och annat, som jag ytterligare kunde ha att säga. När man som jag hunnit till hvad man kallar en mogen ålder — jo, det låter! — så har man sin lilla erfarenhet, sådan den är, och när jag gaf mig ut att predika för min älskade publik, så var det inte bara för att göra mig viktig, utan för att jag hade något på hjärtat, och om det kunde vara naivt, det jag plumsade fram med, så var det åtminstone ärligt, hvart ord, och därför behöfver jag inte skämmas för det. Basta! —

I den andan inbillar jag mig, att Carl Larsson skulle kunna yttra sig, om en närgången intervjuare anhöll att få höra hans åsikter om sitt författarskap. Så vida han ens skulle säga så pass mycket, hvilket är tvivelaktigt. Det kunde hända, att han helt enkelt skulle säga, att det där får du jokså ihop själf, i fall det nödvändigt skall talas om det.

Till ofvanstående yttrande, som jag tagit mig friheten pådikta Calle Larsson, har jag endast att foga några utfyllande randanteckningar.

Thorvaldsen plägade säga, att han föddes den dag, då han kom till Rom. C. L. kunde med skäl säga, att han föddes, när han fick se Karin, och föddes på nytt, när han fick Sundborn. Med andra ord, när han fick hem och familj och fast mark under fötterna. Då vändes bladet och lifvet började på ny räkning. Den rollöse växte fast vid torfvån, sprakfålen var en stadgad medborgare, rännstensungen från Ladugårdslandet var husbonde under eget tak, vagabonden var hemmansägare och hemmasittare. Nu lärde han sig trifvas, och nu längtade han till sitt, när han någon gång tvangs att vara borta därifrån. Han blef svensk, han som varit bara stockholmsgamin och parisare, svensk också i sin konst, det förde hans miljö och hans motiv följdriktigt med sig. Han, som varit japanernas lärjunge — i konsten är Japan mitt fosterland, har han



Carl Larsson vid 60 år.

sagt en gång — påverkades nu af sin landsbygds bondekunst, lärde af gamla dalmålarens naiva uppriktighet och friska färgglädje.

Om konstnären Carl Larsson har jag denna gång inte att yttra mig, utan för ombytes skull uteslutande om skrifvaren. Hans litterära bagage är förklarande text till ett litet häfte teckningar och till fem häften färgplanscher — litet krafs i tidningar oberäknadt. När jag kallar det krafs, faller jag tillbaka in i hans eget uttrycksätt.

Först kom "De mina", små rim om familjen. Där läses gamla, kloka mormors råd till lilla Calles mamma:

"Frukta Gud och ära kungen
samt att veta huf, min flicka,
skall du pränta in i ungen" —

Där följa vidare små okonstlade rim om hans egna småttingar, om hur Eufrosyne härmade pappa så att hon fick smäll af mamma, om hur Lisbeth, som från första början var en så kallad karaktär, inte gaf sig förr än hon fick påta på pappas våta tafla, och hur pappa lärde sin vetgiriga dotter svenska språkets lagar:

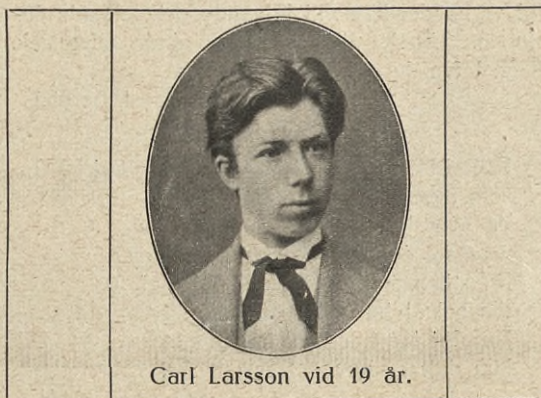
"T-ljudet skrives oftast t
men dt, th, tt me."

med resultat att

"pappa boken vrok i murn,
gick ut och titta på naturen" —

m. m. i samma stil.

Den första boken med färgtrycksbilder hette "Mitt hem" och innehöll husesyn på Sundborn. Den andra innehåller "Larssons" familjekrönika i sammandrag, den tredje redogör för landbruket på "Spadarvel", den fjärde är för ombytes skull fri diktning, fantasier — kärnfulla och bra för resten — till väggmålningarna i Göteborgs flick-



Carl Larsson vid 19 år.

skola. Den femte och hittills sista — "At solsidan" — resumerar de föregående och har ett och annat att tillägga, ett och annat som kanske väckte en viss förvåning på sin tid hos de läsare, som dittills sett Carl Larsson hufvudsakligen från skämtsidan.

Han har ju ingått i det allmänna medvetandet som en representant för det stockholmska skämtlynnet. Impulsiv och meddelssam talar han fritt ur hjärtat, äfven när han skrifver, skröder inte ord och är aldrig rädd för att sjunga ut. Han hör med all säkerhet inte till de författare, som skrifva sina saker sju gånger, innan de finna dem tryckvärdiga. Han kan slå öfver i hastigheten, vara nästan för öppenhyllig, för impulsiv, för litet beräknande. Men han är alltid ridderlig i sina omdömen om andra, och när han talar om sig själf, blir han aldrig någon piplisa. Han tillhör de människor, som "ha det vettet att se glada ut" — jag skulle tro, att det är hans eget uttryck — äfven om natten är tung och stormar rasa. Lika litet som andra har han lefvat i oafbrutet solsken. När man i hans sista boktext stöter på ett sådant uttryck som "den fäsans dag, som heter lifvet", så får man läsa utläggningen mellan raderna. Lifvet är på ondt och godt, men "det onda är endast tillfälligt", och det är vår enkla plikt att rusta oss till att frukta hvarken fan eller trollen. Detta blir summan af hans förkunne, den är inte ny och söker inte vara originell, men sådan den är, är den ett lifs resultat.

Carl Larsson "als Erzieher" predikar sådant gammalt nytt som kärlek till hemmet — till torfvån, provinsen, fosterlandet — och till lifvets härdande, stålsättande och uppehållande krafter. Han predikar själfupfostran, själfukt, besinning, ödmjukhet och rakryggighet. Som den naive gamle gosse, han ännu i sin sista bok finner sig vara, tror han att det tjänar någonting till att försöka lära allt folket att lita på sitt ärliga och sunda bondförstånd i stället för att lyssna till "suspekta individer". Han är gammalmodig nog att skatta de människor, som föra en rättskaffens vandel, högre än dem, som skräna på torgen och som ha sin styrka i "den stora gesten och den stora käften". Han tycker, att kvinnorna äro alldeles "för goda" för att sitta i riksdagen. Han säger ifrån, att politiken demoraliserar, den upplysta despotismen är hans ideal för samhällsstyret — om den åsikten är han inte ensam i våra dagar — och han lyder hellre en kräftfull härskarnatur än många intrigerande småkryp. Han tycker, att kungen i Sverige kunde ha anledning att någon gång slå näfven i bordet och säga huf åt "sitt älskade svenska folk". O. s. v.

Det är ett tidens tecken, att en friskus och solskensgosse som Carl Larsson finner plikten bjuda honom att tala allvar till den kraft och verkan det hafva kan, ett tidens tecken, att frifräsaren blifvit konservativ, om man därmed menar ingenting annat än att han insett, att ej minst vi svenskar ha värden att konservera, värden som vi ännu ej tyckas ha lärt oss att till fullo uppskatta.

Det är en hel del tånkvärda saker att läsa både på och mellan raderna i dessa så oösväradt hopsatta texter. De äro skrifna af en man, som lärt af erfarenheten och som ägt själfutvecklingens gåfva.

GEORG NORDENSVAN.

Pellerins Växt-Margarin

ersätter
det finaste mejerismör.

18²⁸/₅5319²⁸/₅13

Hela Sverige gratulerar

OM IDUN tagit rubriken här ofvan fullt bokstafligt och offentligen låtit utgå en inbjudning till alla vänner af Carl Larsson och hans konst att genom våra spalter hylla honom på 60-årsdagen, frukta vi, att hvarken detta nummer eller ens hela vår löpande ärgång hade förslagit för deras hjärteutgiutelser. Vi ha därför måst vara litet försiktigare, endast under hand hänvänt oss till en något trängre krets af konstnärns beundrare — dock, som namnen här nedan vittna, väl så representativa. Men bakom dem stå alla, alla de andra, med en mun och ett hjärta, och falla in i lefveropen.

DU GODE CARL LARSSON, TACK FÖR ALLT
hvad du ger oss.

OTTILIA ADELBORG.

KÄRE MASTARE!

Gratulerar på sextioårsdagen. Jag önskar Du måtte få lefva och arbeta bland oss ännu några 60-tal år. Jag önskar äfven, att vi här i landet hade en musikens Carl Larsson, som predikade liksom Du om lifvets glädje och med dina underbara linjer visade hjärtats kostliga smycken! En gång har denne man lefvat, men han var icke svensk; han var utlänning och hette Mozart... Du är en väldig konstnär och soldyrkare, och ditt ljusmättade patos strålar öfver oss och värmer våra sinnen. Därför hylla vi dig, trycka lagern på dina öron och blåsa i pipor och trumpeter. Din

HUGO ALFVÉN.

TUNGA TANKAR FÖR OSS SJALFVA, VAR glädje åt hela världen! Mätte jag aldrig få så brådtom, att jag inte hinner tänka något vänligt, när jag ser solljus strömma in genom hvita gardiner i en ung moders lyckliga hem! Mätte inte ens det värsta i världen göra mig så surmulen, att jag ej någon gång i andanom ger en liten smekning åt en vackert böjd ung nacke! Mätte jag aldrig bli så gammal, att inte Carl Larssons konst kan locka fram någon ungdomlig tanke i min själ!

Honom tacka nu alla hyggliga människor i Sverige och många andra land. Jag också i all ödmjukhet.

SIGGE ALMÉN.

GRÉZ, DU VACKRA TJUSANDE TRAKT MED din fina gråa luft, vid randen af Fontainebleau, ej långt från Barbizon och Chailly, odödliggjorda genom Millets och Rousseaus penslar — Gréz, du som på våren 1880 drog en hel konstnärshär till dig, bland hvilka Carl Larsson, Richard Bergh, Nils Kreuger m. fl. glada lämnade Paris för att egna "Le plein air" all sin dyrkan.

Herrliga trakt hvilken seft sådana motiv föras fram mot beundran och ära som Carl Larssons akvareller, fulla af dallrande aprilstämning; dessa äppelträd i blom; denna genomskinliga luft, omöjlig att beskrifva annat än genom konstnärns egen pensel. Herrliga tid full af vänskap och kamratskap, då dagen drog hvar och en till sitt

arbete; då i skymningen le five o'clock samlade alla till ro och samtal öfver dagens motiv med Carl Larsson midt i kretsen, stolt och rak som furan i skog, alltid färdig att med sitt spirituella skämt tona bort mången melankoliens och modfärdhetens omtöcknade horisont. I minnet från den vackra goda tiden ett tack till Carl och Karin från Beumont le Roger, april 1913.

JULIA BECK.

LE OCH STRALA ÄN SOM FÖRR I HVARJE drag!

Lef och måla gladt de dina hvarje dag!
Hör, vi skåla: Tack och lefve! öfver lag.

RUBEN G:SON BERG.

SOL ÖFVER ALLA FÄRGER. LIFSGLADJE, arbetsglädje, ett hem. Harmoni. Var lycklig!

HENNING BERGER.

KÄRE CARL LARSSON!

Under utarbetande af förslag till framtida ordnande af konstskatterna i vårt Nationalmuseum har jag tidt och tätt stött på ditt namn — hvilken afdelning i museum det än varit fråga om. Och för hvar gång har det blifvit mig allt klarare, hvilken pampig renässansfigur du är i vår moderna svenska konst. Och för hvar gång har jag också känt den tacksamhet ökas, som jag nu frambär till den alljämt lika mångsidigt verkande, lika rikt lefvande och lekande 60-åringen. Tack för din rika, glada allvarslek. Länge lefve du och den! Vännen

DICK B. (Richard Bergh.)

HUR BLEF DIN SYN SÅ VARM OCH UNG som ingens af den unga ätten, du svenska konstens sommarkung med sol och bladgrönt på paletten? Från hemmet tog du det och gaf din sol åt tusen hem fillbaka. Nu står jag här med hatten af. Min dotter niger och min maka.

BO BERGMAN.

KÄRE CARL LARSSON!

Du skref en gång till mig följande: "Summan af kardemumman blir alltid, att hvad

som görs, görs med kärlek, öfvertygelse och kunskap (för att ej tala om talanger)".

I dessa ord, som syftade på allmänna konstförehållanden, ligger förklaringen till den hemliga makten i din egen konst. Hell dig!

AGNES BRANTING.

TILL HVILKEN CARL LARSSON GÅ I DAG de flesta välönskningarna, den största tacksamheten? Till konstnären? Till humoristen? Till människan? Det är svårt att säga hvilken af dessa Larssöner som ligger vårt hjärta närmast. Men om vi ta det äldsta svenska ordet för artist: "gärningsman", så finna vi lättare enheten i denna treenighet af god arbetare, inspirerad skapare och munter hvardagsmänniska och kunna alla enas i ett: Lefve gärningsmannen Carl Larsson!

AUGUST BRUNIUS.

BRODER! DET ÄR MIG EN GLADJE ATT FA bringa dig en hälsning, en lyckönskan och ett tack för din gärning, på 60-årsdagen.

När man ser ikring sig så mycken "slurfvare-skola", som Malmström plägade säga, glädjes man att skåda någon, för hvilken teckningens renhet och den lugna fasta konturen spela en hufvudroll. Den kommer nog till heders igen, en futurism, som jag hoppas på.

Jag lyckönskar dig, icke blott till de uppnådda 60 åren, utan äfven till att du kunnat hålla ditt kärli i helgelse och ära, och ej en tum vikit från dig själf, utan hållit dig obesmittad af världen. Din gamle vän

GUSTAF CEDERSTROM.

SOLSKENSSPRIDARE I KONSTEN OCH LIFVET, måtte du länge lefva oss till glädje i det här grävåderslandet.

DANIEL FALLSTROM.

DEN CARL LARSSON SOM JAG KANNER och älskar kan hvarken dö eller åldras.

G. A. FJÆSTAD.

HALSA DINA BARN OCH TACKA DEM FÖR hvad deras fader blifvit! Vännen

E. G. FOLCKER.

GLADJESPRIDARE, HELL! DU DEN
mjuka lekande linjens
mästare, du de unga vårliga dagrannas
troll-Carl!
Grånande morfar, en yngling ännu med
sextio somrars
strålande sol i din trofasta själ förvarad
och sparad,
fast du den spridt med slösande händer
och låtit den lysa
in i hvar vrå och hvar skrub i hvar
kvällskum stuga i Sverige!
KARL-ERIK FORSSLUND.

KÄRE CARL LARSSON! DU ÄR 60
år, så ung och redan så trygg öfver Din
lifsgärning. Dürer är ju mycket äldre.
Men Du skulle redan kunna sofva lika
trygg som han. Du arbetar ju ännu och
har åtskilliga solhvarf kvar, hoppas jag,
att hushålla med. Fortsätt som Du bör-
jat! Du har hjärta och vågar visa det.
Du är en af de få nutida målare, som
veta hvad konst är. Du kan Ditt yrke.
Du skulle ha kunnat bli en god arkitekt.
Därför hylla Dig arkitekterna.

TORBEN GRUT.

P. S. Mina små flickor tacka Dig för
Dina roliga böcker. De äro förtjusta i
Dina små barn, och leka ofta med dem.
De leka ju också med mig, men jag är
ju så gammal. Min äldsta frågade mig
en gång, om jag lefde på Kristi tid. Det



EN BUKETT (USBETH.)

gjorde jag ju visserligen icke. Men på
Carl Larssons. Det räddade min prestige.

SPJUFVER (JAG TORS VAL ICKE
säga tjuvpojke) och idealist! I den me-
ning jag tager och du förverkligat dessa
ord, utgöra de den gladaste och, jag
höll på att säga, mest mänskliga sam-
mansättning jag vet. Förblif sådan länge,
länge, länge än, unge sextioåring!

GEORG GÖTHE.

DET SKALL VARA DU, CARL LARS-
son, som får mig att bryta mina vanor
och för en gång framträda i pressen.
Du vet att jag fullt instämmer i alla de
välförtjänta hyllningar, som nu komma
dig till del på din 60-årsdag och
vill därfill blott foga: tack, käre, gamle
vän, för din oföränderliga vänskap all-
ifrån akademien och Parisertiden. Din
alltid samme AUG. HAGBORG.

ADLE OFORÄNDERLIGE CALLE!

Du 60 år! Försök inte! Väl påminner
den blanka kupa, där Dina lockars guld
fordom hade sin tummelplats, om löffäll-
ningen i den sena hösten, men försök
inte med några 60 år! Din ålder räknas
visserligen efter de "gubbar" som flutit
ur Dina tuber, och att döma af deras
antal och skick borde Du vara en gam-
mal örn. Men Din själ är alljämt yng-
lingens.



STILEBEN.

Ett par af Carl Larssons nyare taflor, förut ej reproducerade.

O, lef då länge än, glad och ungdomlig såsom förr! Må goda änglar troget föra Din pensel, medan Dalarnäs fagra vårar sända sitt vänliga ljus öfver Din gård! Din tillgifne beundrare
SVEN HEDIN.

KLARA, VÄRLIGA FÄRGER, LINJERNAS konst, hemmets lif, barnansikten, julbord och blomster — men där bakom vemodets grubblarblick bort mot kvällsglansen öfver kyrkogården. Så är ditt rike. Hell dig, mästare, på din hedersdag!
VERNER VON HEIDENSTAM.

CARL LARSSON 60 ÅR! AR DET MÖJLIGT att åldern nått äfven honom, den i sina konstskapelser evigt unge, honom, linjernas konung. Konstnär är han och skaldenatur är han i en enda harmonisk enhet. Framför alla är han det svenska hemmets konstnär. Men hvarför tala om Carl Larsson som konstnär af Guds nåde? Om honom finns redan en hel litteratur. Hvad jag däremot har rätt till, det är att på hans sextioårsdag säga honom ett hjärtevarmt: lycka till! Blif alltid Calle Larsson, ty som sådan är det du blifvit älskad af ditt folk.

LANDSHÖFDING HOLMQUIST.

NÄR NU HELA SVERIGE KOMMER, FÖR ATT kärleksförklara sig och Dig, gör jag det trefaldt: jag älskar dig, emedan du är en stor konstnär, som gjort vårt land känt och kärt öfver all världen; emedan du genom personligt skönhetskapande och äkta lefnadskonst verkat mer än någon samtida för de svenska hemmens pånyttfödelse; emedan du förenar det mest älskvärda i det äktsvenska skaplynnet: ett allvarligt hjärta, en varm fantasi, en vemodig själ och ett lekande väsen! Strand Alvas tra 4 april.
ELLEN KEY.

SOLIDA KUNSKAPER, FÖRVARFVADE GENOM allvarliga studier, det är grunden som du lagt för det konstens tempel, hvilket du under nu ett vackert antal decenniers tid är i färd med att resa mot skyn, dig själf och ditt land till ära och hela mänskligheten — samtid såväl som framtid — till fromma. Glädje i allvaret och allvar i glädjen — det synes mig vara ett karaktäristikon för Carl Larsson. Du konstnär utan vank och brist, du kamrat utan fruktan och tadel, hell!
Lilla Skuggan. JULIUS KRONBERG.

DET FÖREFALLER MIG, SOM OM CARL Larsson på sin sextioårsdag med större glädje än något annat kan skänka honom, måtte tänka på de tusentals små reproduktioner af hans verk, som äro spridda inte bara i Sverige utan också öfver våra grannländer.

När helst jag ser dem, lysande mot mig än i ett bodfönster vid en grå stadsgata, än från den allvarsamma väggen i en skolsal, än som enda prydnaden i ett fattigt barns kammare, än mitt bland intetsägande bilder i en barnbidning, än uppe under taket i en bondstuga, verka de på mig som de sköna, brokiga ljusfläckarna, som jag och många med mig i vår barndom, i längtan efter färg och fägring, roade oss att framtrolla med hjälp af ett stycke slipadt glas.

Jag tänker mig, att hvad solskensmannen från Sundborn ytterst har velat, alltsedan han, kanske alltför tidigt, fick lära hur fruktansvärdt mörkt lifvet kan ställa sig, har varit att kasta in granna ljusfläckar, endast litet mindre flyktiga och mer påtagliga än prismats, i den dunklaste tillvaro. Att få taflor upphängda i rikmanshus och på museiväggar har endast varit den nödvungna omvägen. Det viktiga har varit att få sända ut dessa friska barnansikten, dessa oskyldiga leenden, dessa färgstrålände hemfester, denna stilla, stolta arbetslycka, dessa utvalda, gamla prydnader, dessa frodiga blommor, denna fina vårgrenska åt alla håll, till hög och låg, för att det till sist ända inne i den mörkaste grändens eländigaste kyffe

skall finnas ett vittnesbörd om det, som gör lifvet rent, godt och intagande.

SELMA LAGERLÖF.

LATTA LINJERS LEKANDE MELODIER, friska färgers fylliga harmonier, solsken och vår och ungdom i hem, öfver land, fordomtima som ännu, skänkte Din hand: Tack för allt som varmt af Dig blef gifvet! Må du än få och ge det bästa af lifvet.
Malmö maj 1913. HANS EMIL LARSSON.

AF RINGA VIKT FÖR DIG ATT RAKNA AR som hafver "fasta" på odödligheten. Ditt spadarf grönskar i en evig vår, och alltid är Carl Larsson på tapeten.

CARL LARSSON I BY.

DU ÄR ICKE "KARF", "BRUTAL" ELLER "hänsynslös" — du låter konturen halka fram som i lek — men blir ändå det mest fullvuxna maskulinum i konstens rike. Hell för allt skönt och ädelt du väckt till lif! Med djup beundran din gamle vän
BRUNO LILJEFORS.

DE TACK SOM GÅ TILL CARL LARSSON blifva nog många, hvarandra ganska lika. Ty få saker äro vi svenskar så ense om som vår tacksamhet till Carl Larsson för den särskilda sida af hans konstnärsvärksamhet, hvilken kastar in breda flöden af sol öfver vår tids lif.

ANNA LINDHAGEN.

E. G. GEIJER SKRIFVER:

"Gläd dig blomma! Glädje sprida bättre är än vara skön."

Du kan och du har spridit mycken glädje inom allt Sverige och långt bortom. God fortsättning!
E. J. LJUNGBERG.

CARL LARSSON 60 ÅR! JA — MEN HAN ÄR ju ändå alltid, som vi säga hemma i Dalarna, på nittonde sprinten.

MAS-OLLE.

TILL VÅR UTOMORDENTLIGE TECKNARE, raderare och målare all min beundran. Tycker bara det är synd att han ej raderat mer, men han har ännu minst 40 år kvar.
Lidingö 13. 3. 1913. CARL MILLES.

TILL DEN VARMHJARTADE SKILDRAREN AF hemmets skiftande fröjder och sorger, som med sin färgglada konst förstår att gjuta poesi öfver hvardagslivets obetydligaste tilldragelser; till konstnären, som trofast, med aldrig svikande innerlighet, framställer sin ungdoms älskade och gör henne, jämte barnaskaran, välbekant och afhållen i alla svenska hem; till den ungdomlige 60-åringen på hans märkesdag — ett varmt tack från ett af dessa hem, med en hjärtlig önskan om länge fortsatt skaparkraft och skaparglädje.

AGDA MONTELIUS, f. Reuterskiöld.

I DET JAG ÖNSKAR DIG ALLT GODT UNDER det nya årtiondet, gratulerar jag dig till att inte vara mer än sextioårig. Det är ingen ålder i våra dagar, och det var det ju inte heller på Metusalem's tid. Tack för att du visat världen, hur högt konsten står i vårt land, och att det finns goda hem här. Och tack särskildt för att vi i Nationalmuseum få glädjas åt dina vackra bilder på de väggar, som så länge pryddes med den ryktbar vordna inskriften: "Plats för freskomålning".

OSCAR MONTELIUS.

FRAMFÖR ALLT — TACK FÖR DIN KAMP mot den öfverhandtagande fulheten i de svenska hemmen!

BIRGER MÖRNER.

LEFVE CALLE, SKÅMTARE OCH ALLVARS- man, världsmedborgare och svensk, mästare och ständigt skolgosse hos naturen, åldrad till åren och ung till sinnet! Lefve han!

GEORG NORDENSVAN.

HAR DEN ARAN ATT GRATULERA, HOGT vördade Carl Larsson! Det öfriga säga nog alla de andra.

LUDVIG NORDSTRÖM.

CARL LARSSON HAR DET UPPSVENSKA kynnets vackra art att alltid inför världen vilja visa ett soligt ansikte, äfven om man skulle känna annat i tysthet. Så länge detta uppträder så naturligt och godmodigt som i Carl Larssons fina konst, är det mig sympafiskt. Erfarenheten har emellertid lärt mig att människorna äfven hjälpas med att de tunga stämningarna tagas fram — medkänslan kan vara stark äfven då. Detta sagdt till själf försvar. — Borgeby Flädie 30 mars 1913.

E. NORLIND.

ATT JAG SKULLE SÖKA NÄRMARE KARAK- tärisera Carl Larssons utomordentligt intensiva och i mycket älskvärda konst, är en ofänkbarhet. Ett sådant försök vore, utom löjligt, också alldeles onödigt. Nog får den mannen mig förutan veta hvad han duger till!

Men under vända vill jag nedskrifva ett helt och hållet subjektivt intryck. Jag har aldrig rätt förstått vare sig August Strindberg eller Carl Larsson. Den förre icke, därför att jag ej kunnat skilja, när han naivt ger sig åt sitt ämne och när han drifver med sina läsare, hvilket förefallit mig obehagligt. Den senare icke, af ungefär samma skäl. Gycklar inte Carl Larsson ofta med sin publik?

Det synes mig, som fölle Carl Larssons fantasi allt för lätt och alltför ofta i kramp. Därför leker den på gränsen mot karikatyren. Naturligheten i hans bilder finner jag beundransvärd, men alldeles ej att han skojar med naturen.

Det finns hos denne konstnär ett öfvermått af bildalstrande kraft, som ibland ser nästan hotande ut. Det måtte inte vara bättre att hålla på att sprängas af bilder än af tankar!

VITALIS NORSTRÖM.

KARE CARL LARSSON!

Någon grön yngling yttrade nyligen någonting om "lättköpt optimism". Hvilken paradox! Som om någonting vore så billigt i bokläderna som pessimism och så sällsynt — till och med i skämtbladen — som dess motsats! Som om ej det första en rik och begåfvad och sysslolös yngling skapade sig vore det slags "leda", som läspar så vackert under de ofödda mustascherna! Och som om all rikedom försloge att köpa den ljusa lifssyn, som blott kampen och besvikelserna till sist smälta fram som personlighetens verkliga, guld tunga rikedom!

Du, Carl Larsson, du som nu skrattar öfver hela ansiktet, du har inte köpt den minen billigt. Skulle den råka vara medfödd, så har du fått betala ett bra arrende för att få behålla den. Du har gått igenom elden och ekluten, har vistats dina skäliga år i helsike, och när du tilläts komma upp och pusta ett slag, så fanns inte mycket annat kvar än — guldklampen, det vill säga ditt eget starka, sunda, glada själf, din befriade och befriande optimism. Och den optimismen har ju sedan gudilof födt dig så många ungar, att de vid detta laget uppfylla hela jorden. Få solvargarna växa, så växer med dem ett helt, nytt, optimistiskt tidevarf!

Gratulerar! Dig — men icke mindre oss och tidevarvet: dess optimism hade vi i så fall köpt dyrt nog med öfver två tusen pessimistiska år!

Din beundrare K. G. OSSIAN-NILSSON.

DU ÄR LYCKLIG SOM HAR SÅ LÄTT ATT hitta på trefliga och originella födelsedagstele-

gram — jag får nöja mig med att helt enkelt skriva: Lycka till! Din

G. PAULI.

"GOETHE HAR ANNU INGEN MOTSVARIGHET i Europas musik; det borde vara utvecklingens sträfvan att nå fram till en sådan. För Sveriges del kan jag uttrycka samma tanke på ett, som jag tror, ännu kraftigare sätt: Carl Larsson i musik. Den yngre svenska fondiktningen röjer ett sjukligt begär att vara struntfornäm, surmulen och komplicerad; i de ord jag kursiverat ligger läkedomformeln."

Så skref jag för 10 år sedan till en vän, som inte förstod mig — så skriver jag nu till Dig, Carl Larsson, i hopp att Du åtminstone skall förstå.

Ty tanken i mina ord gäller i dag mer än någonsin. Därför får den nu bli min blomma och gratulation på din sextioårsdag. Vännen

WILHELM PETERSON-BERGER.

SÅ MYCKET ATT SÄGA DIG, SOM KONSTNÄR och som vän, så mycken varm tack för hvad Du gifvit genom Din konst, från vignetten till freskon, från ungdomens bokillustrationer till de sista etsningarne, och genom Din personlighet sådana Du låtit den träda emot oss i bild och skrift och lifslifvande i hjärtlig och vänfast umgängelse!! De få raderna här förslå ej till mer än en kort och enkel lyckönskan: Må det solskenet, hvarmed Du värmt och vederkvickt oss andra, alltjämt lysa Din egen väg, in i sina kvällen! Din

AXEL L. ROMDAHL.

JAG TACKAR CARL LARSSON AF HJARTAT för hvad han gjort och gifvit oss svenskar på konstens och lifvets områden. Hur mycket detta är, kunna vi lyckligtvis ännu icke mäta. Det är så stort och mångfaldigt, så nära knutet till allmänna rörelser i svensk konst- och kulturutveckling, att det kräves en diger bok att berätta om allt och sätta allt på sin rätta plats. Det blir ett af den svenska konsthistoriens viktigaste arbeten och man kan vara rätt säker på dess betydelse äfven i världskonstens historia. Men jag önskar, att det måtte dröja rätt länge, innan den boken skrives färdig.

Hvad jag på denna dagen önskar Carl Larsson och oss mest af allt, är att han åter måtte bestiga monumentalmålningens ställningsstegar och taga med sig dit upp samma penslar, färger och fantasi, som stodo honom nära, då han målade Dramatiska teaterns plafond.

JOHNNY ROOSVAL

TILL DEN KARNFRISKE, MÅNGKUNNIGE och mångfrestande konstnären, mannen med det svenska hjärtat, den snillrike skildraren af hemets poesi ett djupkändt tack!

G. VON ROSEN.

TACK, DU PREDIKARE I BILD OCH ORD

För hvad du gaf oss från ditt hem i solen!
Gud gifve att där stod i predikstolen
som du väl tusen rundt vår mulna jord!
Predikare, må än ditt glada bud
i långa år få gå till slott och hydda,
och må vår solskenspräst allt framgent skydda
en glädjeälskande och vänlig gud!
"Luthagen", Djursholm.

SVEN SCHOLANDER
med blomma och 6 telningar.

NU DÅ ALLA SVERIGES KONSTGLADA MÅN och kvinnor, tack vare Iduns omtänksamhet, skriva födelsedagskort till sin målarefavorit, är icke tid att utbreda sig om hans förträfflighet. — Jag tror ock, att äfven om vi alla enades i att tillerkänna honom konstens högsta mästartitel, så skulle dock icke detta enbart utgöra någon förklaring på hvarför han blifvit den mest afhållne "konstens glädjebringare" i tusen hem. Därfill

har kräfts en särskild egenskap större än konsten att föra ritstift och pensel — konsten att förstå människohjärtat — isynnerhet sådant det klappar i svenska bröst — förmågan att med solskenet ur sin egen själ öppna väg till andras.

Jag är inte säker på hvad den guden hette, som gaf Carl Larsson den dyrbara faddergåfvan, men jag missfänker, att han var gift och hade många barn. Visst är att C. L. väl förvaltats sin solskensskatt. Därmed har han fröjdats oss alla. Måtte så förblifva länge än. — Den varmaste sommarsolen dalar senast.

OSVALD SIREN.

KÄRE CARL LARSSON!

Det är med stor glädje jag sänder min lyckönskan genom Idun. Publiciteten ger den en glans, som eljes uteblifvit, men dess hjärtlighet har åtminstone inte behof af något plus!

MARIKA STJERNSTEDT-NORDSTROM.

KÄRE CARL LARSSON!

Som något af en Andersens saga förefaller mig Ditt lif, Du lille fattige stockholmspojke, som blef en så stor konstnär och en så afhållan man, om hvilken man i sena tider skall säga: i sin konst som i sitt lif var han glad och god, som människan skall vara.

HJALMAR SÖDERBERG.

MÅ ALL DEN SKONHET DU TROLLAT FRAM ur lifvets lönligaste vrår och all den listro du väckt och återväckt med din sunda mänsklighet flöda välsignande öfver ditt hem och dina kommande år.

ELNA TENOW, f. Ros.

SLOSANDE HAR NI SKÄNKT OSS SKAT-terna af Ert sinnes sol och värme. Af samtida mästare är Ni oss kärast; och det är med bräddfulla hjärtan vi önska Er lycka för kommande år.

ELISABETH THORMAN.

SOM EN PRÄST I ETT SOLTEMPEL SYNES mig Carl Larsson. Måtte skuggorna i framtiden falla lika sparsamt öfver hans lif som öfver hans dukar.

AXEL TORNEMAN.

I TACKSAMT MINNE AF ALLT DU GIFVIT AF äkta och af svenskt, deltaga vi i det lefve som dina vänner landet rundt höja för dig på din sextioårsdag. Storängen 1913.

GRETA och GUSTAF UPMARK.

HELL DIG MED SOMMARSINNET!

Det var som när mor tar ur innanfönsterna... När du kom med famnen full till oss, blåste vår och sommar in i de svenska hemmen.

Och till alla lika, ty hvem ger mer än Carl Larsson solig enkelhet!

L. I. WAHLMAN.

TACK FÖR VAR BEKANTSKAP, gjord jämnt trettio år sen i Frankriké under studie-glada dagar; tack för Din lilla bild af Suzanne La Gréziote från ett kvart sekel tillbaka; tack för all visad vänskap, som är mig en källa till ständigt glädje.
Uppsala, april 1913.

CARL WAHLUND.

KÄRE, EVIGT UNGE gosse, med barnahjärtat och barnatron. Inte är du sextio år, inte! Jag

tror inte på det, förrän du visar mig prästbetyget. Sådana karlarlar som du skulle vi ha

många af. Måtte du lefva länge ibland oss, du som lärt att vi skola hysa kärlek till vårt land, våra hem och allt annat vackert här i lifvet. I dessa hemupplösande, allt förhånande tider, äro sådana män som du behöfliga. Jag kom upp på vårt nationalmuseum en dag och såg en skara ynglingar, så kallade "Söderamerikanare", med sina grebbor ifrigt beskådande din geniala cykel "Mitt hem". De hade fått något att grunda på, något, på hvilket de förut aldrig tänkt, nämligen att de själva kunde skaffa sig ett sådant. Du uppfostrar därmed till eftertanke och kärlek till egen torfva. Gamla vännen

ALF WALLANDER.

Gerda instämmer af hjärtat i allt detta.

STOROGDA H. C. ANDERSENSKA SAGO-prinsessor gaf ni åt min barndom, svajiga pager och — fastän i en liten okolorerad träsnittsvignett — all Italiens blå luft öfver Mignons marmorslott med

"ljusa salar, skimrande gemak".

Sedan gaf ni själf de ljusa och lätta färgernas spel, Gréz' "vackra akvareller" och edra svenska sommaridyller. Det fanns kanske på de senare en smula fler bjärtröda plank och stuguväggar än jag strängt taget behöfde, men också en välsignad massa söndagsglädje och sol och midsommargrönt, som lyste rakt in i hjärtat och visade oss, hur vackert vårt land är.

Och så gaf ni oss tidigt ert glada och friska humör. Men när jag för längesedan flyktigt drog på mun åt några befängda kalenderrim af tjufpojken C. L., hur långt ifrån var jag ej att ana den rika, varma, i mycket djupare mening humoristiska personlighet, som kanske då redan fanns och som sedan lyst upp för hela folket.

Skenet är nu den första eftermiddagens, möjligen litet förbi zenit. Ty till solnedgång och aftonrodnad måste det ännu vara minst ett halft sekel!

FREDRIK VETTERLUND.

MÅ DU I TRYGG BESITNING AF SJÄLENS och kroppens hälsa allt fortfarande sprida omkring dig den glädje, som din konst och ditt goda hjärta hittills ha skänkt oss.

SAM WIDE.

MOTTAG, KÄRE MÅSTARE, EN HYLLANDE hälsning och ett varmt tack — ett tack för Er ljusa, friska, framåt och uppåt bärande konst, icke blott från mig personligen, utan jag torde väl kunna tillägga jämväl från de många, många, för hvilka Edra taflor varit och äro ett det mest verk-samma medel i mitt arbete för konstens utbredning som bildningsfaktor. Hell sextioåringen!

E. WRANGEL.

BRODER LARSSON! DU ÄR I DITT DALARNE och har det godt — men glöm inte att Du egentligen är en Stockholms ränsstensusunge som jag, och att det dock är Dig beskärdt att till sist ge färg och glans åt Stockholms stadshus.

RAGNAR ÖSTBERG.

MÅNGEN GÅNG HAR CARL LARSSON MED sin konst glädt mitt sinne och kommit mig att längta åter till fosterjorden. Därför skickar jag till den frejdade och genialiske konstnären och gamle vännen min innerligaste lyckönskan på hans 60-årsdag.

ALLAN ÖSTERLIND.

I DETTA VINTRIGA MÖRKA LAND, af mången fördömdt som ett busland, där trollar han opp med lekande hand ett helt beboeligt ljusland!

ANDERS ÖSTERLING.



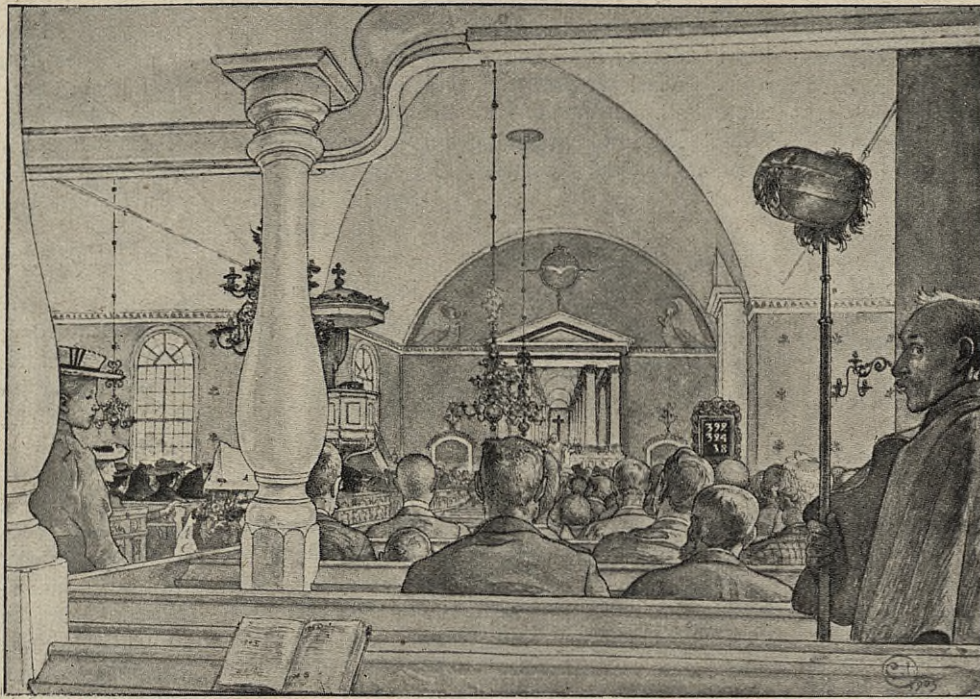
BARNDOPET I SUNDBORN.

IDUN VET EJ HUR VAL hon vill. Hon vill fira mig, ty enligt kyrkboken lär jag vara född för sextio år sedan; men det skrat- ta både Idun och jag åt: vi veta bättre än så, vi veta att jag blir yngre för hvar år som går, och snart är jag barn på nytt. Idun och jag äro hemligt förlovade, men, ack, hon är det inte bara med mig! På Marstrand råkade jag för långliga tider sedan en ung man, som, när jag frågade efter hans ålder, svarade 70 år. Naturligtvis läste han undran i mina ögon, och så yppade han lifselixiret: "Jag äter alltid ett äpple, innan jag går till sängs!" Lika naturligtvis gjorde jag sammaledes, d. v. s. jag tar dem; äpplena, nå- gotsånär på en gång, 365 stycken under september månad, 366 om det är skottår.

Min mormor hade bland andra visa maxi- mer äfven den: "hvad magen har, det har den", som alltid förefallit familjen mycket djupsinnigt.

Annars har jag funnit att jordpäron (med sill, köttbullar, skinka, surströmming och anjovis) också är bra för ungdomens bibehållande.

Som sagdt, Idun vill fira mig med ett spe- cialnummer, dock med villkor att jag för denna dunderpuff också själf gör litet nytta, och det skulle, enligt Johan Nordling, vara, att jag blamerade mig med att skriva en



Sundborns kyrka. Ur serien "Spadarfvet".

uppsats om hur jag en gång, på en gång, lät döpa sju mina barn. Detta begärde på sin tid Frithiof Hellberg, också min synnerligt gode vän, men det var så strax på, att det föreföll mig väl starkt; jag afböjde det bestämdt — nu minns jag, han ville rentaf ha en målning af händelsen —: jag tyckte inte det lämpade sig såsom reklam, hvarken för mig, Idun eller "den betryckta kyrkan" (såsom vår prost sade, när han, å sin sida, ville göra stor offentlighet af det); och vi här i Sundborn skuro af alla telegraf- och telefontrådar för att ej först ortspres- sen och vidare världspresen skulle få nys om saken.

Som jag är en beskedlig stackare, som i längden ej står ut med att säga nej, så böjer jag mig nu äntligen för Iduns vilja och kommer här att "dra" berättelsen, då jag ju också kommer i tillfälle att vara lärorik, att visa, att man aldrig bör säga aldrig.

Förresten har jag alltid varit som en öpen bok för mina älskade landsmän och landsmaninnor, och hvarför skulle jag längre icke vara det i detta fall, som ju inte är värdt att skämmas för (ty sådant tiger jag obrottsligt med!).

Massdop är förresten ingen sällsynthet i världshistorien, så att så värst märkvärdigt kan det inte vara att döpa sju barn på en gång, lika litet som att äta många äpplen på en gång och fylla sextio år på en gång.

Nu kan det vara på tid att anlägga en annan min, en annan stämning, ty det var för mig en mycket allvarsam sak, och jag måste, för att ni skall förstå mig, gå från början.

I min ungdom var jag en sträng principryttare, och då jag på ett barndop — det var förresten hos Strindberg, ute på Kym- mendö, där Anton Sluxberg, Gurli Åberg, Erikson (alias Carlson i Hemsöborna) och jag voro faddrar — hörde att "detta barnet förrän det genom vatten och anda varder födt på nytt icke kan ingå i Guds rike", så blef jag upprörd; och detta satt så fast i

mig, att när sedan mina egna barn kommo det ena efter det andra, så förhärdade jag mitt hjärta och lät dem lefva odöpta.

Så en dag kom jag att nämna detta för en gammal vän, redaktör för en konservativ tidning i Norrland; men denne gaf mig en skopa ovet, sä- gande, med näfven i bor- det, att barnen inte vore enbart mina, utan äfven samhällets, och samhäl- let var kristligt och kräf- de denna ceremoni så- som villkor för att öppna dörren på vid gafvel för den nya medborgaren. Barnen skulle komma att oförskylt lida obehag för denna min oppkäf- tighet, såsom han opas- sande nog uttryckte sig. Jag blef verkligen litet betänksam, så att, när

jag kom hem, slog jag upp i en ny- köpt psalmbok för att titta efter huru det står om döpelsens sakrament och fann till min häpnad att man åtminstone hade ändrat ett och annat; man hade på rent kyrk- ligt håll ansett detta nödvändigt...

Viktor Rydberg talar i sitt utmärkta ar- bete "Medeltidens Magi" om just döpelsens sakrament under den första kristna tiden och citerar Augustinus: "om föräldrar skynd- samt ila till prästen och denne lika skynd- samt går att döpa barnet, men detta likväl före sakramentets undfående dör, är det dömdt att i evighet plågas bland de för-



Konstnärens far. Porträtt i olja.



Konstnärens mor. Linjeetsning.



För hudens vård och ansiktets skönhet

CRÈME SIMON

J. SIMON, PARIS.

K. ANDERSON

Enda skönhetsmedel som icke irriterar huden.

GRATIS

erhåller enhver vid rekvi- sition min rikt illustrerade praktkatalog med ringmåt, guld- och silfverpjäser illu- strerade i värden till miljontals kronor.

KUNGL. HOFJUVELERARE. JAKOBSTORG 1. REGERINGSG. 19-21.

OLIVER OCH BJÖRKAR.

EN HÄLSNING FRÅN SÖDERN.

dömda"; och säger vidare: "att vår egen lids zeloter skulle vilja utstryka Lindblomska katekesens kätterska nej på frågan: 'Blifva de barn osaliga, som utan döpelse dö' såsom ett klemigt hänsynstagande för det vansinne som denna äkta Lutherska trossats förorsakat hos mången olycklig moder."

Nå, jag anser ä n n u, att jag hade skäl att dra mig för denna fasansfulla och oefferrätfliga tolkning af denna urgamla ceremoni, hvilken fanns långt före kristendomen, och hvars mening nog i grunden är vacker: att det rena vattnet skall liksom skölja bort arfvydens orenhet...

En dag kom vårt äldsta barn, Suzanne, som då var femton år, och bad så vackert att få bli döpt, och på min fråga hvarför, fick jag veta att hon "lidit gräsligt" för den sakens skull.

Min konservative vän fick rätt! Flera af våra jungfrur hade kväljt henne såsom liten med, att hon, såsom odöpt, skulle brinna i helvetets eld.

Detta uppdagande gjorde mig inte mjukare, utan bad jag Suzanne låta det ännu en tid bero.

Men så kom det. Jag har alltid älskat att gå i kyrkor, och en söndag då jag gick vägen fram till Sundborns kyrka, åtföljd af denna rad med hedningar, så måste jag själf undra på denna min inkonsekvens. När vi sulto där bänkade, så får jag höra: så säger evangelisten Matheus i tredje kapitlet, treflonde och följande verser... och det var om dopet. Då sade jag mig själf: detta är Guds finger, och klampade efter gudstjänsten in i sakristian och bad prosten komma och döpa mina barn...

Hvilket också skedde, men inte i kyrkan, som prosten ville, utan i min nyss färdigbyggda ateljé. Anhöriga och vänner voro inbjudna. Det hela blef förtjusande!

Ren och fin och ny var ateljén. I fonden var ett litet altare ordnat, med girlander och grupper af blommor och barrkvistar, och där ställde sig vår gamle vördade prost med boken i handen, med blicken sökande efter barnen.

Först steg Suzanne fram, med böjdt hufvud och ner slagna ögon, lycklig och rörd, och mottog fromt sakramentet. Så kommo pojkarne, som just voro i värsta slyngelåldern, den ene butler, den andre nästan arg (de här hade ni kunnat gjort förut! gnisslade Pontus). Lisbeth, alltid snäll och lydig, hjälpte opp intrycket efter de knöliga pojkarne, och med sin snusförnuftiga min och lilla trioliga näsa, enligt stora systers exempel, vördsamt sänkt mot marken, vann hon allas hjärtan — som vanligt. Om Brita kan man just intet annat säga än att hon uppförde sig städadt. Men se den ännu mindre lilla Kersti — hon var endast fem år — trodde visst det var någon sorts lek och kom, när hon fick puffen i ryggen, skuttande, hopp, hopp, hopp, så glad och lustig, och alla måste skratta! Och prostens humoristiska själ log genom de allvarliga dragen, och åter tog han igenom ritualen, och så upphörde äfven lilla Kersti att vara en liten hedning. Ty prosten tog dem hvar och en för sig, ordentligt och utan slarf, och gick icke genvägen med att säga — såsom vi trodde att han skulle göra —: jag döper dig, och dig, och dig, och dig, nej då, utan när han ändtligen kom till lilla halfårige Esbjörn, så tog han det ändå ordentligare, i det han under mellantiden sade:

HAG LIGGER PÅ EN BERGslutning vid Gardasjön. Efter en veckas störtregn är hela naturen som rentvagen. Skinande hvita sommarmoln segla fram öfver Monte Lavinios runda hjässa med

"den här ä' då som jag är van vid!" och fortsatte så med det sjunde dopet.

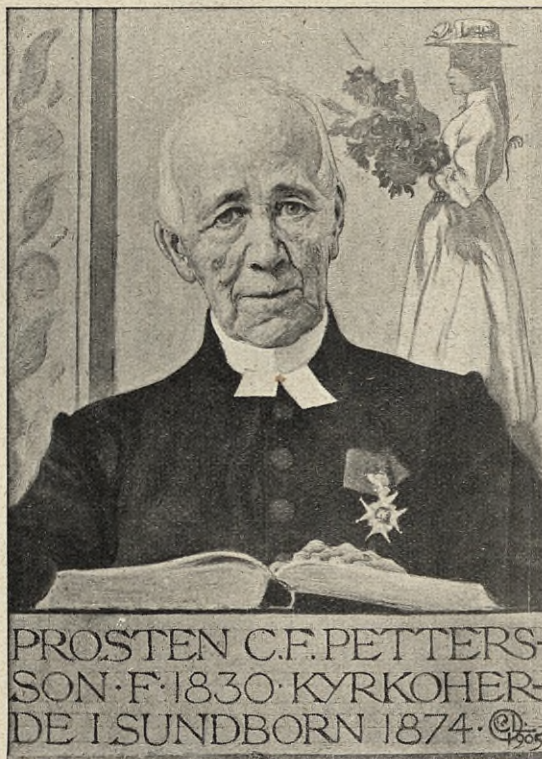
Det hela minns jag såsom jag minnes en dag med härlig varm sol mellan lätta, små regnskurar: vi än gräto, än skrattade; och min gamle far, som alltid varit en uppriktig hedning, var en termometer för slämnin-garne, ty aldrig har jag sett så stora tårar trilla ner för hans spetsiga nästlipp, och aldrig har jag sett hans breda mun få giporna så nära öronen...

Så slutade det med stor bankett, med mycken munterhet och många tal, mor- och farmödrarna voro nytra och nöjda, Karin och jag voro inte heller ledsna öfver att det hela var skedt, vi gingo som vanligt och kysstes bakom en dörr, och mest nöjd var prosten, som alltid trodde, att han den där sönda'n lagt sina ord så väl, att mitt förhårdade hjärta därvid veznade...

Förut rörde han inte åt hatten, när jag vördsamt hälsade på honom, men nu fick jag kalla honom farbror, och blef han sedan min bästa vän här i socknen. Han var "en af gamla testamentets gubbar", som man säger, och icke god att knäcka nötter med, men hans hjärta var rent och ofördärfvadt såsom ett barns, och... o, jag skulle kunna säga mycket om den mannen! Nu är äfven han borta, liksom många af gästerna, mina föräldrar och ett af barnen, min äldsta gosse...

Och nyss frågade jag Suzanne: "nå, när skola ni döpa Gunlög?"

CARL LARSSON.



Oljefärgs-porträtt af Carl Larsson i Sundborns kyrka.

det stora, vidtomkring synliga bokträdet. De lysa som nyfallen snö mot himlens smältande turkosblå. Sjön därnere ligger saligt lugn, ljusst blåhvit i solen, och dess af vinden knappast krusade vattenyta randas af de långa, långa spegelbilder, som skyarne kasta ned däri likt parallella valtrade ljusa band. Kring mig knoppas och blomstrar Söderns vår i all sin rikedom. De blommande mandelträden äro som hela skyar af hvitt och skärt. Persike-träden sträcka ut i luften sina blommande grenar likt lysande purpurroda spjut. Mimosaträden vifta i vinden med sina just utsprungna yfviga blomklasar, som likna stora gula plymer. I gräset blomma mitt hemlands vårblommor: blåsippor, gullvifvor, tusenskönor, violer, ja, själfva den hederliga tussilagon. Rundt omkring sjunga trastarne. Och öfver mitt hufvud ser jag himlen genom olivträdens mjukt rundade, luftiga kronor med silfverskimmer öfver de små fina bladen.

Vårblommorna och trastarne komma mina tankar att flyga långt bort, och när jag ser upp genom olivernas fina glittrande löfverk, ser jag en annan tafla än den jag har för mina ögon:

Jag ser en lund med björkar, höga, smärta, hvitstammiga. De mjuka kronorna äro som kaskader af grönt med silfverstänk. I det gröna gräset, där solen leker och spelar, går lilla fru Karin i en ljusblå dräkt, som är vid som en ballong, och leder vid handen en liten naken flicka. De gå bort mot älfstranden, där andra nakna barn bada i solskenet. Den första sommarens friskhet hvilar öfver skogen, sjön och människorna, och jag hör en kär och välkänd röst, som sjunger:

Att lefva i Sverige,
på äng och i dal
i skogar, på sjöar,
i gröna blads sal

Carl Larsson! I det ögonblicket kände jag, hvad du med din konst betydte för mig liksom för hundrade tusental — centinaia di migliaia, som italianerne så kraftigt och lifvadt säga — af svenskar i många Herrans år. Du har med dina genialiska tjuvpojksögon upptäckt — och upptäcker gudskelof ännu — en hel värld af skönhet och trefnad, där de flesta af oss gingo blinda och sura förbi. Och du har tack vare dina lika genialiska mästartare-fingrar "fästat dina strålände syner på duken" (som visst Ernst Josephson en gång sade, då han skildrade en målares kamp) och tvingat oss att se med dina ögon och känna med ditt hjärta.

Tack för de ögonen, de fingrarna, det hjärtat! Du har varit en af de stora häfstängerna i den Allsmäktiges hand för skapandet af det nya Sverige, det Sverige, där vi alla skola trifvas och frodas — så hoppas jag — om också ej så intensivt, så lidelsefullt som du, dock med något af den samma kärlekens och glädjens anda, som talat genom dig.

Mätte den andan ännu länge få tala, käre C. L., genom dig, det önskar på din 60-årsdag din djupt rörde och tacksamme vän
JOHN KRUSE.

Fasano, Lago di Garda, 3:dje dag påsk 1913.

STROBIN rengör på 3 minuter strå- o. panamahattar. Gör ett försök, användandet är mycket enkelt. Begär uttryckligen "Strobin", Fås öfverallt i paket
ty i handeln finnas värdelösa efterapningar, som skada hattarna. - - - - -
Strobin och Boran Generaldepôt, Peder Skramsgade 17, Köpenhamn. a 25 öre, hvilket är tillräckligt till 2 hattar.

ETT BREF FRÅN FRU KARIN.

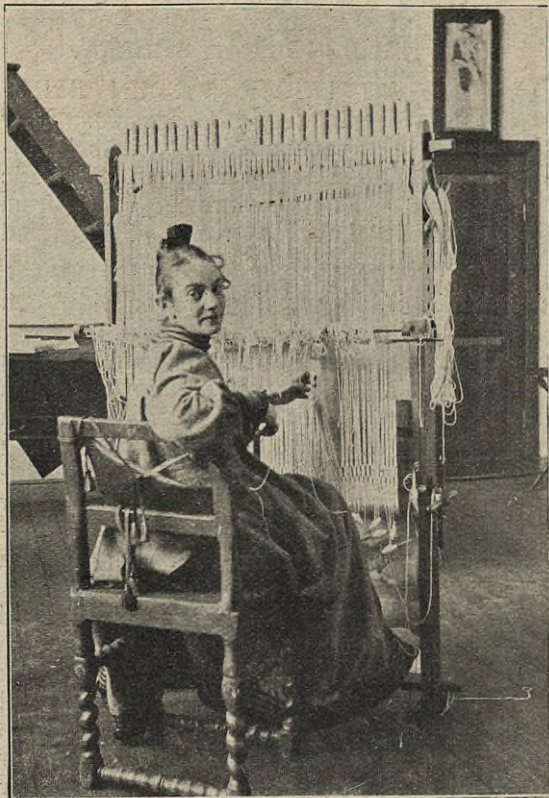
KÄRA JOHAN NORDLING!

Det är visst och sannt att så ofta som min man skrivit om oss, barnen och mig, borde vi för en gångs skull kunna skriva något om honom.

Om jag kunde likt Bellmans hustru berätta, att "människan inte alltid var så lätt att dras med", så vore ju mycket sagdt i några få enkla ord, men de passa inte riktigt in här. Snarare kunde jag vända om meningen och tala om allt det tålmod han haft att "dras" med mig, för detta målarinna, som hade minsta möjliga begrepp om skötande af hem och härd, och det skulle sannerligen mycket bidraga till hans förhållande.

Om huru jag som nygift, med största lugn, lät min man och "Spada" bjuda svenska kolonien till julfest i vår ateljé i Paris, utan att ha en aning om att man bör röra litet i julgröten då och då... Nåja! Med litet socker och kanel, med Spadas roliga verser till Carls för tillfället ritade kartonger, blef den ätbar.

Och när vi, dagen därpå, betalt räkningen för det hyrda porslinet och de sönderslagna glasen (och dessa voro ej så få, emedan Wille Wallgren, den finske skulptören, då



Fru Karin i gobelinväfstolen.

han skulle hålla ett skåttal, i stället för att knacka på sitt glas, tog en till hands lig-gande värja och knackade med sådant eftertryck i bordet, att glasen hop-pade af sina stälkar och fällde sina kalkar likt en tulpanrabatt, mejad med lie) när, som sagdt, räkningarna voro betalda samt Spada, så där vid middagstiden, kom för att afäta sin långt förut påtingade "sillfrukost", så hade vi endast ett gladt minne kvar af det hela.

Och huru ofta sedan har icke ett litet roligt tal eller en lustig ordvändning vändt uppmärksamheten bort från en seg stek eller en skvallig soppa och våra vänner gått från vårt hem endast med minnet af en angenäm samvaro. Delta för alla herrar äkta män att beakta!

Ja, hvad skulle jag kunna berätta om min man, som Iduns läsare icke redan veta. Kanske det att han aldrig äter kalkkött, d. v. s. under dess eget ärliga namn. Som kalkon, lamkött med dill, eller fläskkotlett går det utmärkt.

Om den rikedom och den mening med lifvet, min älskade man skänkt mig, är för heligt att här orda. Vill endast säga honom ett innerligt tack för att jag fick bli hans

GAMLA KARIN.

CARL LARSSON SOM TEXTILKONSTNÄR.

HAUTELISSEVAFNA-den, praktblomman, som redan genom konstäl-skande Vasakungars för-sorg omplanterades på svensk jord, fann ej här den näring som krädes för dess rikaste alstring. Tynande lefde den länge. Änjo en omplante-ring — i allmogens från-ga, men blomsterfyllda täppa — skänkte frodighet och lif; men knappast förmådde den här spira högre än öfrig bärande och blommig växtlighet. Vår egen tids öfverlägsna textilkonst har åter låtit den ädla väfnaden stå fram i full skönhet. Främst har dess högsta art, bildväfnaden, beaktats; och som en gång Rafael och Rubens till skickliga väf-vares omsorg lämnade sina väldiga och figur-fyllda kompositioner, har en af våra dagars främste mästare någon gång som uttrycks-medel valt textilkonstens yppersta arbetssätt.

Det är för ett sachsiskt konungaslott man lyckats vinna ett af Carl Larssons tidigare textilverk, "Sancta Birgitta", under det att två af Europas främsta museer, Hamburgs Kunstgewerbemuseum och Köpenhamns Kunstindustrimuseum genom sina respektive ledare, Justus Brinkman och Pietro Krohn, täflade om ett något år tidigare verk, "Kräftfisket". Segrare blef den danske museimannen. — Ett tredje — och hittills sista — verk af samma art är den af Handarbetets Vänner å den stora Stockholmsutställningen år 1909 utställda tapeten "Venus och Tummelisa". I väsen och särmärken bärande



Venus och Tummelisa. Bonad af Carl Larsson.

det personlighetsfyllda och tjusande, som är deras mästare eget, äro dessa verk prof såväl på den intima skildringskonst, med hvilken konstnären öppnat hemmets dörr på vid gafvel och låtit oss blicka in i sitt lifts ömma och rörande, orosfyllda och vemodiga moment; och därjämte — i de två senaste verken, Sancta Birgitta och Venus — på den monumentala framställningsart, i hvilken ingen nutida svensk målare är hans like.

"Kräftfisket", en af de solfyllda bilderna ur konstnärens första, familjelifvet förhållande akvarellserie, är från målningen direkt omsatt i väfnad. Vatten blänker mellan uddarna, och Sundborns ljusa björkar vaja sitt lätta löfverk öfver ett stycke friluftslif, där förgrundens dukade bord är kraftigt och

saffligt gifvet som ett flamländskt stilleben. Fullbordad 1899, utställdes tapeten samma höst på Handarbetets Vänner jubileumsutställning för att följande sommar, tillika med den då färdigväfda "Sancta Birgitta", exponeras på den stora Pariserutställningen. I "Sancta Birgitta" har den perspektiviska framställningen fått vika för freskens plana. Öfver en vårlig äng skrida två gestalter med milda och fagra anleten blickande fram ur de hvita nunnedoken — Sancta Birgitta och Sancta Catharina. Bok och hind äro de heligas attribut, och ett språkband öfver deras hufvud ger en gotisk omramning.

Först sommaren 1909 fullbordades konstnärens tredje tapet "Venus och Tummelisa", ett af de främsta verken på denna sommars stora utställning. Ett sagomotiv har här fått en bedärande gestaltning. Utsökt linjekonst, yppig fantasi och ett ljus och ljuflikt färgval skapa af de oändligt många hänförande detaljerna en helstämning af sällsynt tjuuning och behag. Lisièrens mäktiga och svala vattenvågor bära blommassor; en rödvingad amorin behärskar öfre bården och hans attribut — bäge och brinnande hjärtan — omrama den näpet lustiga inskriften.

Mätte Carl Larsson följa renässanskonstnärernas föredöme och ännu i hela sviter af tapeter lämna märkliga prof på sitt mästarskap!

ELISABETH THORMAN.

HOS CARL LARSSON I SUNDBORN.

"VISST AR DU VALKOMMEN!" skref Carl Larsson, "men ta bra på dig, så du inte förkyler lilla näsan, ty nu har vi fått vintern till oss här i Sundborn — 30 gr. minus hela sista veckan, så det smäller som skott i knutarne. Men inomhus har vi det varmt för våra vänner, och skåpsängen på Gammelrummet står bäddad och redo..."

Gamle gosse, hvad det var dig likt! Så salt jag då en skinande hvit februaridag väl ombonad i släden, och vid munter bjällerklang svängde jag ut genom Falutullen, förbi Selma Lagerlöfs malmgård, som låg tyst och kringbäddad mellan drifbolstren, medan ägarinnan firade efterjul på sitt kära Mårbacka.

Sist jag for samma vägen fram, var det i blommande midsommartid med smek och doft, men Vår Herre vete, om den inte är ännu härligare en dag som denna, då skogen står pälsbrämrad backe upp och ned som en hedersvakt af vresiga dalabönder i nykritade kyrkpälsar och meden dansar öfver halkan som stråken öfver fiolsträngen. Och hvilken luft för indammade stockholmslungor — det är som att andas själfva himmelens friska klarhet, man vädrar ut sju sorger och sjuttiosju bedrövelser redan på första halvva fjärdingsvägen.

Nu öppnar sig bygden till en rundblick från bergkrönet, milsvida dalsluttningar i rytmisk böljegång, stelnade till gnisterhvit marmor med skuggande skiftningar i rosa och violett. Och på bottnen buktar älfven, ofämd af köldbojorna, isklar och fraggigt grön; kring den löpa gårdarna samman, tak vid tak i röda klungor, rönnbärsklasar strödda öfver ett dukadt bord. Men rundt horisonten står åsarnes ringmur, kam bortom kam, våg bortom våg blånande i allt aflägsnare toner, tills de sista smälta in i himmelskupan likt den florstunna röken från någon fjärran mila.

Allt vidare bär det, öfver den sprulande forsen, öfver nya höjder, genom nya dälдер. Och innan man vet ordet af, vid en oväntad vägsväng, där skogskulisen släpper som för en scenentrée, breder sig Sundbornsidyllen med å och deltaländ. D u n k, d u n k... nu trumma häslhofvarna genom den tunna snön på träbron ofvan fimmerrännan, en mössa viftar vid en illröd knut, en spegelblank hjässa blixtrar i solreflexen. Hurra! det är ju Calle Larsson själf, nyter och kry som ett vinterny,



"Gammelrummet". Ur serien "Åt solsidan".

som med ögon, mun och alla lemmar välkomnar gästen till sin ägande gård och hemman vid Toffans riksberömda strand.

Käre läsare och desslikes läsarinna, ingalunda är det min mening att utlägga, hur detta förunderliga konstnärshem växt upp som en blomma vid vägen; hur det kring den enkla fimmerstugans försä kärna vecklat blad på blad och hylle på hylle, till dess det nu står där i sin fulla och glada prakt — en lefvande organism, en liten värld för sig, en spegelbild af många vackra drömmar, goda tankar, envisa viljor, arbetsglädje och framtidsstro. Eller föra er på någon husesyn genom alla dess vinklar och vrår...

Genom mästartens böcker och tafior känner ni det ju själf så väl, alltifrån förmaket med det breda blomsterfönstret och pappas lathörn, den trefliga slöjdstugan med väfstol, spinnrock o. s. v., ända till mam-

värden nu installerar resenären för en hastig toalett till den väntande lunchen.

"Men först af allt," säger Carl Larsson, i det han för mig fram till de uppslagna sängluckorna i den härligt snidade gamla friesiska ekpanel, som kläder rummets hela fönstervägg, "först måste du rista ditt namn på huses minnestafäl!" Hvarpå han sticker en penna i min hand och pekar på en rad autografier, inskurna på dörrrens insida: egenhändiga namnteckningar af de gäster, som under årens lopp hvilat i denna kungliga bädd. Där finnas konstnärer, diktare och lärde, gode svenske och fjärran farne utländske män, somliga ännu på höjden af sin gärning och sitt rykte, andra redan skördade af döden — en lysande samling, till hvilken man med tvekan och icke utan en liten andaktsskälfning efter ryggraden nu fogar sin egen anspråkslösa signatur.

Snart nog är färdvägsdammet afplånadt — det smakar något att dyka ned i ett siratligt tvättbäcken från tredje Gustafs dagar och sedan justera sitt fagra anlete framför samma spegelglas, som en gång på det täcka Framnäs återgifvit Emilie Högvists pikanta drag — och från nedre regionerna sänder redan måltidsgongongen sin välkomna maning. Man känner ju till resapliten och hvad den förmår!



"Spadarivvel". Ur serien med samma namn.

mas och "småflickornas" färgstrålade sofgemak under takåsen. Alla ha ni deltagit i någon munter namnsdagsutklädnings med kaffebjudning på sängen, sultit med kring frukostbordet under "stora björken" eller fragglat skalorna med Suzanne vid flygeln i ateljén. Ni har kikat under C. L:s armbåge när han målade Brita, ridande barbacka på hans hjässa framför gustavianska spegeln; ni har tjänstgjort som "fjärde man" vid en liten vira i julloftet och inte ens akat för röt att utspeja fru Karins hemligaste söndagssvärmeri i skymningsstunden. Ni hittar därför lika bra som jag själf genom de lustiga trapporna och prången upp till "Gammelrummet", där den gästfrie

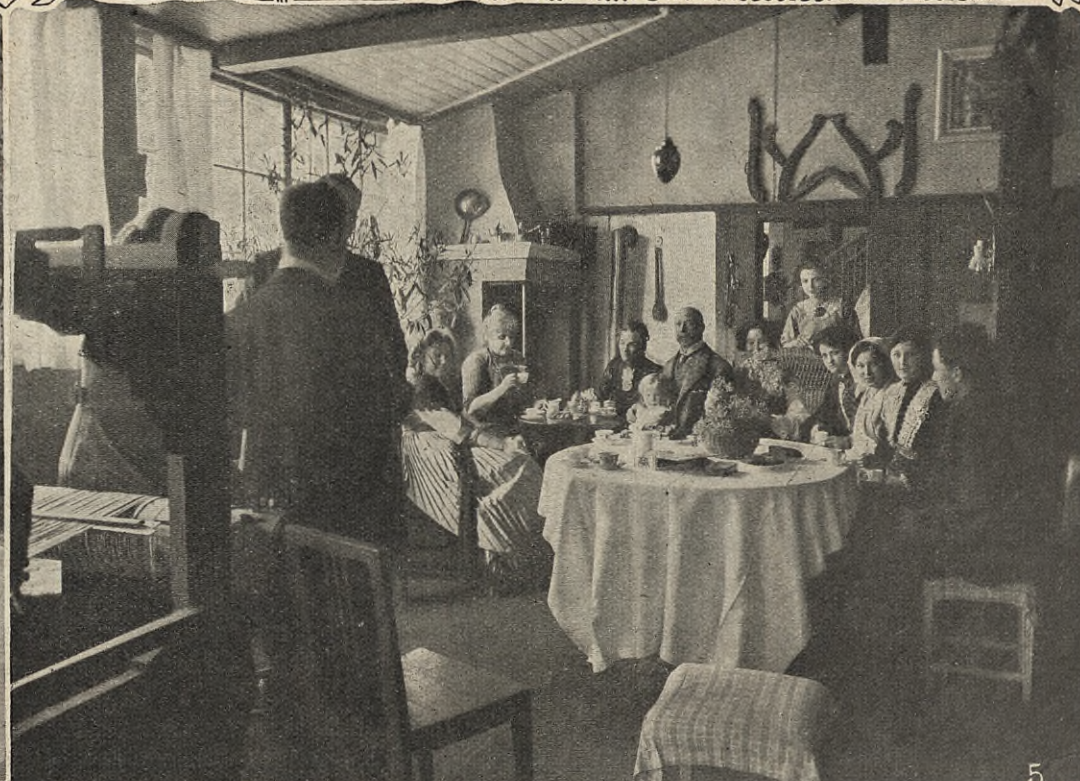
Från fru Karins stora mörka ögon och mjuka händer utgår samma ström af sympati och hjärtevärm, som alltid fånglar och förtrollar med förnyad makt. Hon säger icke många ord, men där hon rör sig så stilla och ömt, förnimmer man i hvarje ögonblick smekningen af hennes



I MATSALEN.



CARL LARSSONS HEM I SUNDBORN.



KRING KAFFEBORDET.



I ATELERN.



OMKRING GUNLÖG.

husmoderliga omsorg och tryggheten under en mild spiras tyranni.

Men — hvad där? Hvilken intagande syn i solstrimman från blyrulfönstret, den blonda unga modern, som med ögon strålände af lycka och stolt-het kommer oss till mötes med den fördfödda lilla på sin arm — ett äkta Carl-Larsson-motiv, det där ingen skulle kunna önska sig förträffligare! Det är Suzanne, sådan vi följt henne från de första lekarna i ateljéhörnan i Gréz-par-Nemours till den vildvinsomkransade ungmön på Sundbornshem-mets förstukvist — nu sedan något år en välbe-ställd fru doktorinna med en den allra präktigaste herr doktor till man, hvilken för närvarande som bäst fullföljer sina lofvande specialstudier vid Berlins medicinska fakultet. Och flickebarnet i hennes famn är Gunlög, hela hu-sets afgudade och bortkelade lekdocka, dess viktigaste person och högsta härskarinna.

Se nu bara, med hvilken undergifvenhet morfar C. L. låter de knubbiga små fingrarna lugga kring i hans gula skägg, och hur det glimmar af förljusning i hans tjuvpojksögon. Och mormor Karin sträcker bedjande sina armar att få öfvertaga den lilla guld-klimpen; det var länge nog sedan nu hon vaggade ett sådant pyre i sin famn.

Eljes är det i dag ovanligt stilla och folktomt i Sundbornshemmet. Kersti och Esbjörn, de båda yngsta, plugga sina läxor inne i Falun, där den snälla Martina thon "med frukostbrickan"

ni vet!) står för skolhushållet, och komma bara hem öfver helger och söndagar. Men då blir det också ett rustande och lif för veckans alla sju på en gång! Brita är i Gagnef på sin väfkurs och syster Lisbeth ännu längre borta i världen, ja, ända i den stora hufvudstaden vid Thames, där hon vid ett ansedt institut praktiserar sina kunskaper som fullärd och utexaminerad kungl. svensk gymnastikdirektör. Det är till på köpet så bra in-rättadt, att hon har sin egen köttsliga moster giff och bosatt där ute, i en vacker villa i en af Londons förstäder, så det är som ett stycke hemjord att ty till mellan arbetsdagarna.

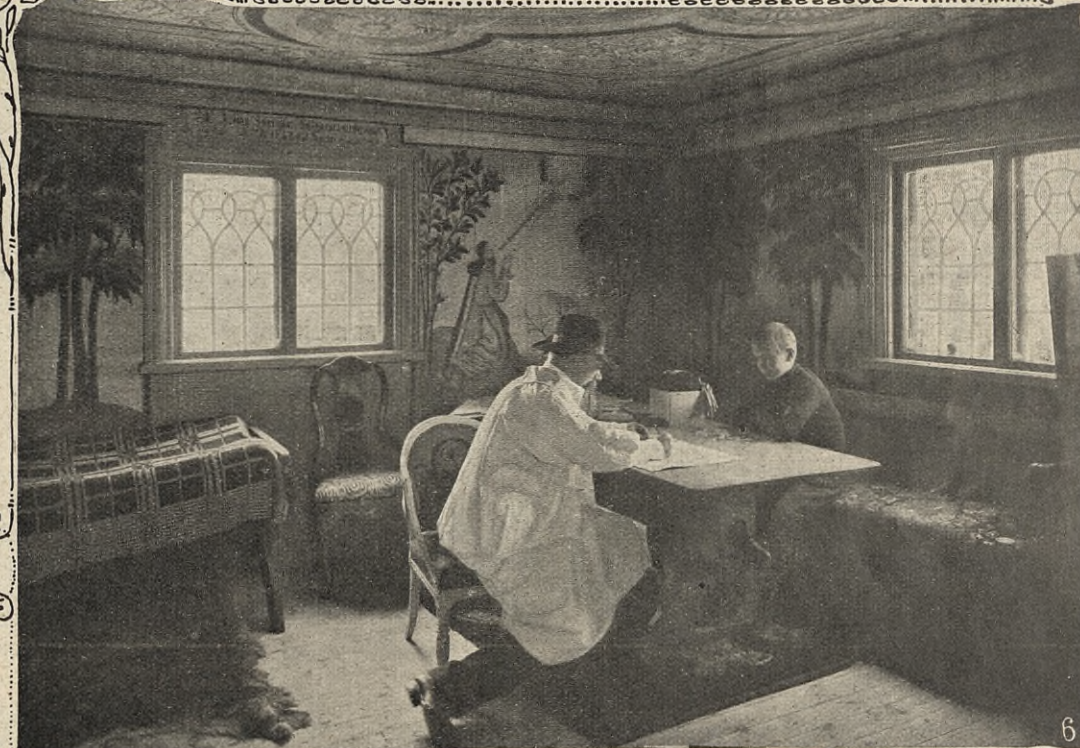
Pontus är nu stora karlen, går på "Teknis" i Stockholm och skall bli mariningenjör, men är för lillfället ute på en väl så bis-ter expedition, med vår pansarflotta på vinteröfning kring de sydsvenska kusterna, allt för att ljäna kung och fosterland och sina egna framtidsmål. Far och mor tycka nog, att han är en förskräcklig frögbock till att skriva, den käre pojken, så man kan få gå både veckor och månader och undra, hur han har det bland mörkret och vinterisarna, men bevars, man får trösta sig, dekret-erar pappa skrattande — "ondt krut förgås inte så lätt".

Allt detta och mera därtill hinner vederbörligen afhandlas under målron i den trefliga matsalen där tennel och de gamla porslins- och kristallpjäserna blinka festligt kring den röda panelhyllan, medan fru Karins storrosiga och välrägnade fat gå ur hand i



1. Personerna på gårdsplanen från vänster till höger äro Kerstin, Carl Larsson, Brita och fru Suzanne Rånström. 2. Vid lunchen i matsalen. 3. Carl och Esbjörn i ateljén. 4. Familjekretsen som beundrar lilla Gunlög utgöres af fru Suzanne och hennes man d:r Rånström, fru Karin Larsson, Carl Larsson och på golfvet

Esbjörn. 5. Vid kaffebordet i slöjdstugan märkes framför spisen i hörnet den norska författarinnan fru Aagot Gjems-Selmer. 6. Personerna i Bergsmansstugan äro Carl Larsson o. yngste sonen Esbjörn. 7. Fru Karin och C. L. lyssna till mågens pianospel i skymningen. Foto för Idun af B. Nordensten, Falun.



I BERGSSLAGSSTUGAN.



SKYMNINGSSTUND I ATELERN.

hånd. Men tro henne inte, när hon förklenar sina husmoderliga talanger i sin egen spalt i detta utmärkta nummer. Det är det svarstaste själförtal, det kunna alla vittna och betyga, som någon gång fått sticka sina ben under Carl och Karin Larssons gästvänliga bord.

Och "de äro legio, ty de äro många"!

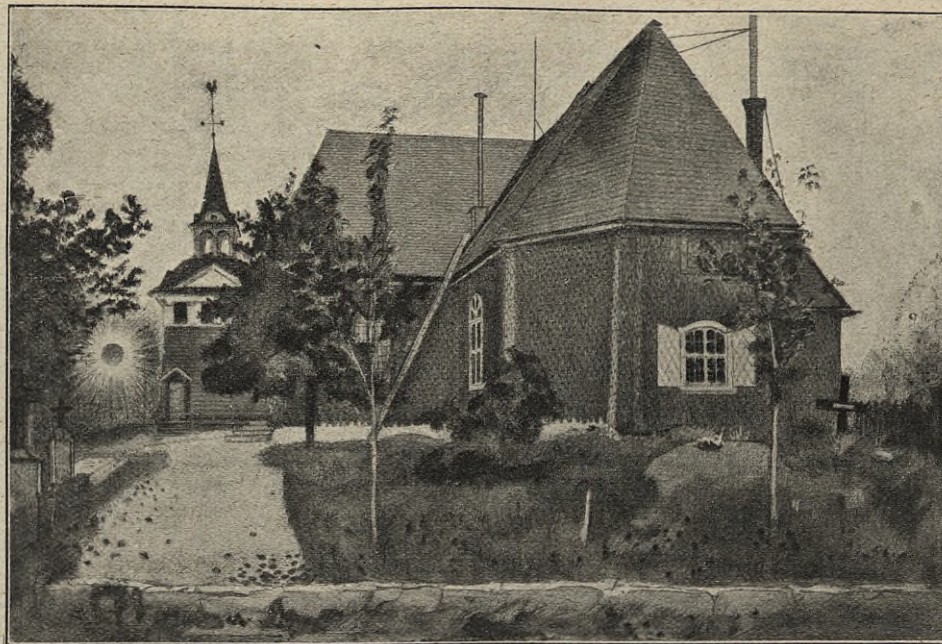
I ateljén...

Det är som i en kyrka, men icke någon sträng och naken bildstormkyrka, utan ett vänligt färg- och ljusstrålande tempel, helgadt åt skönhets, kärlekens och lifsglädjens makter. Luftigt hög och vid under det sluttande ryggstaket, upptar mästarens verkstad hela den tillbyggda vinkelflygeln till boningshuset, med hvilket den sammanhänger genom en smal passage.

Efter ena kortväggen ett galleri; i ett hörn den väldiga spiseln med en reproduktion af den gripsholmska Gustaf-Vasareliefen på sin röda tegelmur; i ett annat den uppslagna flygeln — ty äfven musikens genier äro här bofasta. Där sträcker Zorns badande flicka — en gåfva från konstnärsvännen — sina smidiga bronslemmar. Och rundt om, på små och stora stafflier, på vägghöga skärmar eller lutade på kant i vinklar och vrår, lysa mästarens kartonger, studier och nyfullbordade tafloer, en mångstämmig och jublande linjernas och färgernas symfoni.

Hur fångslande att på de förberedande utkasterna här kunna följa tillblifvelsen af konstnärens monumentalmålningar, Nationalmusei Gustaf-Vasa-fris, "Skolgossarnes korum" eller den härliga plafonden i Dramatiska teaterns foajé. De senaste stafflitafloerna glimma ännu af den fuktiga oljefärgen: en läsande ung dam, full af flickaktig charm; målar Persson — värderad granne och modell — i sin handtverksblus med borstpenseln i nypan, så lifselevande som om han i nästa ögonblick ville krypa ut ur ramen för att stryka den närgångne bekikaren om näsan.

Men Carl Larsson drar mig ifrigt vidare — det är något annat han vill visa, något som nu fyller hans sinne mer än alla dessa större och mindre, äldre och nyare verk. Se här, kom riktigt fram i ljuset, här de allra sista dagarnas konstnärliga utbyte... Och ur pappershöljet vecklar han varsamt tvenne röda kopparplåtar, i hvilka matta etsgrund mästarnålen ristat dotterdotterns, lilla Gunlögs bild. Och med hvilken suverän och enkel konst, med hvilken kärleksfull hand! Genom de runda mörka barnaögonen tycker man sig



Sundborns kyrka. Ur serien "Ett hem".

blicka in i den ännu halft omedvetna unga människosjälens drömvärld, det dunhåriga lilla hufvudet brister fram ur halslinningens veck som en rosenknopp ur sina svepblad.

Förväntansfullt frågande söker han min blick.

"Jo, det är bra," säger jag, "helt enkelt storartadt, just du själf — i tredje dignitet..."

"Bara det nu lyckas i syrebadet," bekymras han. "Det är alltid ett stycke lotteri. Härnäst jag far in till sta'n, tar jag dem med mig. Se, jag har etsargrejorna i gården i Falun."

Om de lyckades...? Ja, ni kan själf döma. Den första reproduktionen af ena Gunlögsbladet i någon tidnings spalt är just densamma, som återfinnes på sidan 347 i detta nummer.

Vinterdagen är kort, det gäller att ta vara på de få ljusa timmarna, och min värd föreslår en promenad genom kyrkbyn och ägorna i den ebbande solglansen.

Jag nästan skäms att pulsa fram i min tjocka vinterpälens bredvid denne ungdomlige sextiåring, som i en tunn sommartyrrock

och dito resmössa, lättfotad som en pojke, vid min sida bjuder Bore spetsen. Men så är han också härdad i alla väder och tar sin iskalla afrifning hvar morgon, direkt som han hoppar ur sängen.

I en blink äro vi öfver bron och forsen, som drifver den nyanlagda kraftstationen, hvilken bland annat spenderar det briljantaste elektriska ljus i minsta skrubben och smyg af konstnärshemmet. Och se där ligger "Spadarfvel", Carl Larssons hemman nummer två, "sjuften spannländ, tretton snesländ, beteshage, vass-slog, sloglång, fiskevatten, skog och öfriga äfföljder", som det allt förtecknadt står i köpehandling.

Nu är det tyst och vintertillbomadt i manbyggnaden, där sommartiden glada unga röster eka, gäster härbärgeras och Pontus har sitt fredade rum för sin läsning och sina skeppsbyggnadsritningar. Men i folkstugan husera pigor och drängar, korna råma i ladugården och hästarne skrapa i sina spillor.

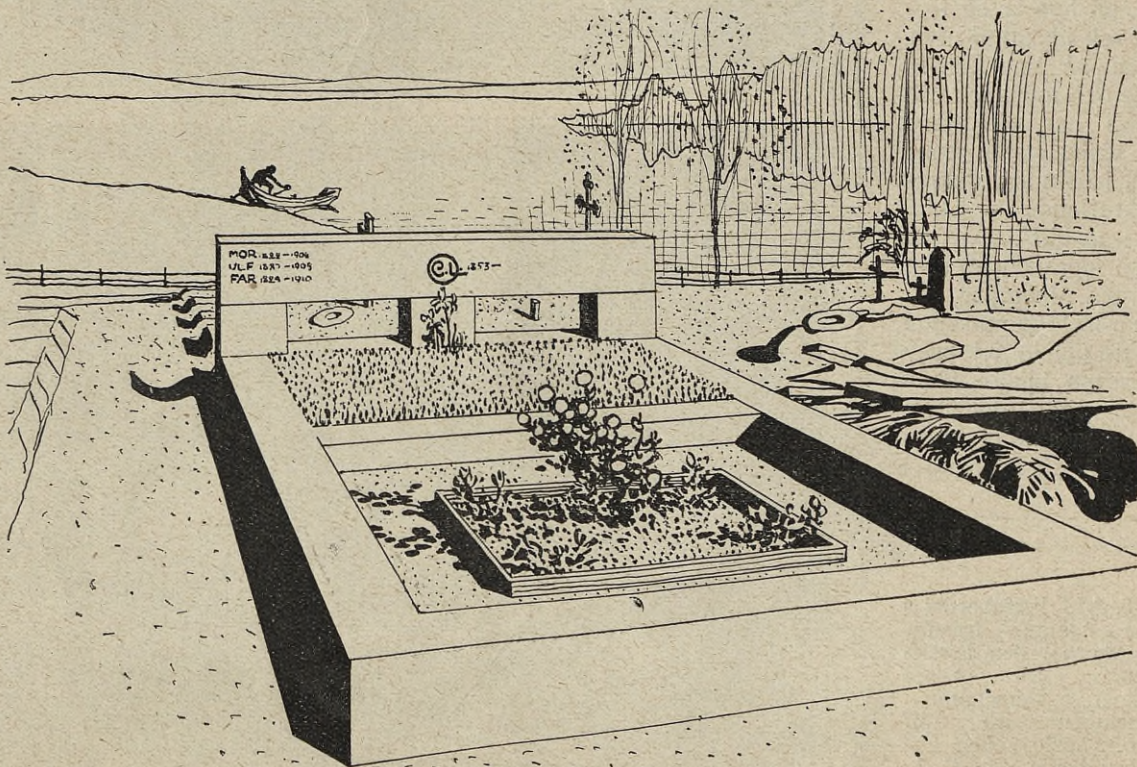
Vårt nästa mål blir kyrkan, den landtligt hemtrefliga Sundbornskyrkan i utkanten af byn. I sitt rostbruna fjällpansar, icke olik en hygglig gammal drake, ifall nu en så hednisk bild tillstoddes om gudshuset, skjuter den rygg bland korsen på de hvita grafkullarne, och lätt bredvid står klockstapeln som en riddare på vakt.

Carl Larsson hämtar en vördnadsbjudande portnyckel i klockargården på udden strax intill, och vi sliga in under de hvitmenade hvalfven. I all sin prunklöshet gör det rymliga och ljusa templet ett harmoniskt och upplyftande intryck, och de vackra frescomålningar, med hvilka Sundbornsmästaren på ett par ställen brutit kalkväggarnes enformighet, förhöja i hög grad stämningen. I sakristian bakom högkoret hänger hans utmärkta porträtt af

den nu afsomnade gamle herden, prosten C. F. Pettersson, vördad i åminnelse.

Innan vi lämna kyrkogården dröja vi några ögonblick inför Carl Larssons egen familjegrav, till hvars enkelt storstilade vård och inramning i slät-huggen granit konstnären själf gjort ritningarna. Här hvila de båda gamla, Far och Mor, och här hvilat Ulf, förstfödde sonen, älsklingsbarnet som bröts ur syskonringen i sin ungdoms ljusaste maj, just som han stod redo att dra ut i lifvet till sina bondeförfäders värf. Där miste "Spadarfvel" en spänstig arm, en trofast häg, och ännu ömmar äret i de kvarlämnades hjärtan.

I sista sneda solstrålarna göra vi så en



Carl Larssons familjegrav. Teckning för Idun af konstnären.

hastig rond genom de Larssonska ägorna, mellan nersnöade gårdsgårdsled och kullermagade små drifvor plockande upp en jordbit här, ett stycke skogsbacke där i denna hemmansklyfningens förbistrade landsända. Ty så är det att vara besutten bonde i Dalarna, det är nästan lika svårt att hålla samman jordlotterna som en flock vargskrämda får. Carl Larsson lär till och med äga en skogstriangel milsviadt någonstans bortom Hästbergsryggen, väster om sol och öster om måne. Men dit har han ännu icke lyckats komma med sin fot.

Och inte kommo vi därhän denna resan heller!

Vägg om vägg med "Gammelrummet" ligger biblioteket, det är bara att öppna dörren och sliga på, och en ljufligare hvilostad efter friluftstrapatserna kan man icke tänka sig. Hör bara, hur Carl Larsson själf skildrar det i sin bok "Åt solsidan", ur hvilken vi lånat vidstående vackra bild:

"En helgedom! Känn den stilla friden och den stora högtidligheten. Heliga sköna hymner, allvarliga och djupa tankar och rättskaffens menade tal, glada sånger och sorgsna, roande berättelser, lärorika rön och snillrika upptäckter, alla tidens bästa konstverk afbildade, allt detta och mer finner du inom detta lilla krypins, detta kajutliknande rums väggar; allt — kan jag nästan säga — hvad människoanden åstadkommit högt och högst kan du helt sonika lyfta ner till dig från dessa bokhyllor..."

Ja, i sanning, här bor husets själ, och det milda dämpade ljuset från den grönslöjade taklampan ger åt hela omgifningen en förändligad, nästan drömlig stämning. Sorlet från forsen tränger genom afonstillheten som ett sus från evighetens kust, och en obeskriflig känsla af höglid, af världsfrånskild ro sluter dig i sina armar.

På det stora midtbordet hvilat fader Homers odödliga hjältepos sida om sida med sista omdebatterade julromanen, och mellan pappas Studio-häften återfinnes Esbjörns indianbok med ett hundöra vikt för kapitlet där slukningen skall fortsättas nästa lofdag. Jag tar en volym ur högen, en ställig "kvarl" i konstnärligt skinnband med ägarens vackra exlibris: "Karin läser om Gordon trettiondagen 1895" på pärmens innersida. Det är första dedikationsexemplaret af Axel Romdahls nyfullbordade arbete öfver Carl Larssons samlade *œuvre* som etsare, och på försättsbladet läses en entusiastisk hyllning till vännen mästaren, som för sitt lif och allt sitt verk uppsjällt — och så manligt lysande genomfört — den ödmjukt stolta devisen:

ARTE ET PROBITATE

Den glada måltiden är slut, den lätta hvita drufvan från innersta hyllan i värdens vinkällare afprovad och sin ädla börd värdig befunnen, och med fända cigarrer låga vi genom ateljén för att i "Bergsmansstu-

gan" ägna oss åt kaffet, avec'en och en gemnyttig kvällspassiar.

Bergsmansstugan är allra nyaste skottet på den i ständig utveckling stadda planta, som heter hemmet i Sundborn, och finns det något som Carl Larsson är nästan lika stolt öfver som öfver underbarnet Gunlög, så är det just denna präktiga interiör från en trehundraårig gammal bergsmansgård, som han snokat upp och förvärfvat i en aflägsen bygd, omsorgsfullt låtit nedtaga, hitforsla och åter uppsätta i dess noga bevarade, ursprungliga skick.

Den är också en sevärighet af rang, ett museistykke, som skulle komma det att vattnas i munnen på styresmännen vid Lejonslätten. Hvarje handsbredd af de träpanelade väggarna, det vackert profilerade taket, är smyckad med dekorativa målningar i en naivt folklig stil, landskapsstycken med en underbar flora och dito fauna, gammaltestamentliga profetgestalter, upphöjda och sinnrika länkespråk. De sekelåriga färgerna blomma ännu friska och välbehållna, och man kan tänka sig hvad ögon- och



I biblioteket. Ur serien "Åt solsidan".

hjärtelust de skola bereda dyrkaren, som en gång bekänt om sig själf att han funnit mera intresse och förebild hos de gamla hederliga svenska bondemålningarna än i någon af Giottos fresker.

Här göra vi oss det nu bekvämt kring den flammande stockvedsbrasan, som låter sitt skimmer spela i fru Karins mörka ögon, öfver fru Suzannes ungdomligt runda kind, länder dansande gnistor i glasens gyllene och smaragdgröna kalkar. Gamla minnen, gamla vänner komma på tal, år och sekunder draga förbi på eldslågornas susande vingar.

Men så bryta våra fruar upp, den lilla prinsessan där ofvan i sängkamarregionerna måste ses till, och natten står redan gnistrande stjärnsprängd utanför de fyrkantiga små fönsterrutorna.

Carl Larsson slänger cigarren och stoppar sin snugga — "förvaltar Karlssons blandning", den enda röktoke i världen, som duger något till och endast åtkomlig hos en viss hofleverantör i Falun, som sitter inne med patentet. En ny knobbe kastas på spiselbrasan, en sängfösargrogg brygges i tumlarne.

Och nu öppnar konstnären helt sitt hjärta.

Ungdoms- och vandringsårens Sturm und Drang stå upp på nytt, slit- och hunddagarna i akademien, den första Paris-tidens upp och ned, kamp och lust, öfverdåd och modlöshet. För — *sacre Dieu* — det var inte alltid så lätt, de grella färgerna hade sina isgrå mellanslag, och ofta gällde det att bita samman länderna och dra bättre åt om svältremmen. Det var särskildt en gång, en rusig senhöstnatt på Pont des Arts — i den stunden var det så när som på ett hår... men, hvarför tala om vedermödrorna, när de kanske ändå voro det finaste i hela pjäsen. Man spottade likafullt till sist alltid på nytt i händerna, tog nya grabbtåg, slog bort det med ett skämtord och ett skratt! Ungdomen segrade, lifvet segrade. Och så kom man till Gréz, och så kom Karin, och allt var som förbytt, förvandladt, förklaradt. Man fick fin cimaiseplats på Salongen, medaljer, mecenater, beställningar. Och så har det gått, undan för undan, inte gör man något själf, man bara låter vår Herre styra och följer med... Och här sitter vi nu. Lifvet är ändå underligt.

"Ja, det är det," instämmer jag; "eller kanske är det bara vi själfva, som krånglar till det. I alla fall tycker jag, att du har redt ut din härfva ganska bra, och det dricker jag i botten på."

Ett sådant hviloläger som skåpsången på Sundborns Gammelrum finns inte maken till i detta landet, det håller jag tio mot ett på. När man väl krupit dit in och fändt den elektriska lampan bakom hufvudgården, ligger man så mjukt ombonad som i ett fågelbo och kikar öfver kanten ut i vida världen. Men det är en sagovärld, där skymningen sveper sitt drömlå flor kring alla kantigheter och hårdheter; endast ett beslag flämtar silfverblekt från det snidade sextonhunder-

atalsskåpet, rokokolyktan i taket fångar en darrande ljusglimt och en mjäll kvinnoarm sträcker lockande ur vrån med den gamla flamländska taflan. Men till någon spökstämning blir det inte, bara romantik och sirliga äfventyr.

Kikar man så rätt upp öfver sig i sängskåpet, finner man en hvit sänghimmel spänd med blå blommor och stjärnor, helt visst ett alster af fru Karins väfstol. Medan mina ögon lustvandrar på detta fält likasom lamm i en arkadisk ängd, kretsas mina tankar kring den dag, som gått; kring alla dess intryck af skönhet, jämnvikt, harmoni och glädje; kring mannen, konstnären, vännen, som jag nyss lämnat.

Och jag frågar mig själf: Hur blef detta hem så egenartadt och rikt, eller rättare: Hur blef han, som skapat det, den som han är, enkel, stor, god och kär för oss alla?

Och svaret kommer: Hos dig äro ögat, handen och hjärtat ett. Af denna treenighet går makten i din konst: att se, att älska och att gifva!

Och som jag tänkt detta, släcker jag den elektriska lågan och somnar som ett godt barn under fru Karins stjärnhimmel.

JOHAN NORDLING.

TILL FRU KARIN LARSSON.

DETTA AR ICKE menadt som det pliktskyldiga talet för frun i huset på mannens bemarkelsedag. Vi vilja helst glömma alla de fraser om kvinnans insats i mannens arbete, som blifvit sagda därför att det skulle så vara och som nästan kommit oss att tvifla på den ursprungliga sanningen bakom, hvilken upptäcktes första gången af någon rättsinnig man och sedan af många hederliga män, men icke alla.

Nej, vi gå i dag direkt till Er, fru Karin Larsson, icke för att tacka Er för hvad Ni gjort för Carl Larsson och hans barn, utan för hvad Ni gifvit oss.

Vi känna Er uteslutande genom er man så som vi känna Beatrice genom Dante eller

Laura genom Petrarca, men vi känna Er bättre och alldeles säkert hålla vi mera af Er. Mera, ty medan vi äro i tvekan om den del Laura som sådan hade i Petrarcas sonetter, så veta vi för visso, att det i Carl Larssons fall icke är drömmen om en kvinna, utan verkligheten af en kvinna, som inspirerat honom. Och det tillfredsställer oss mera.

Icke ett ögonblick tvifla vi på att det är tack vare Er vi äga den räcka af hembilder, däri svenska folket i glad kolorit känt igen sitt eget hemideal, vi behöfde icke vittnesbördet "att det var egentligen Karins idé" för att veta det.

Vi äro inte så bergsäkra på Carl Larsson, att han icke med andra öden och kvinnor kunnat bli lika berömd som kaféernas specialist eller balettens eller bibliska historiens, men vi äro säkra på Er. Genom Er alltså ha vi fått taflorna men genom dem ha vi därtill fått Er.

Det finns ingen konstnärshustru vi känna så väl, Rossettis sköna modell icke undantagen. Vi följa Er från den vackra taflan, där ni står i den grönskande trädgården i Gréz par Nemours, en liten hvit brud med myrtbuketten vid bröstet och kransen i er hand, vi se Er med Suzanne i armarna skapa en

Carl Larssons

VI ARO HAR I TILLFALLE att afbilda vår konstnärns trenne olika ex libris, naturligtvis samtliga komponerade af honom själf. Det äldsta, tillkommet redan under Stockholmstiden, framställer en familjeidyll i aftonlampans sken: "Karin läser Gordon Trettondagen 1895". De an-



Carl Larsson: "Mor och dotter". Akvarell i Thielska galleriet.

idyll bland borstar, staffli och pastell, se Er med Suzannes syskon en efter en och alla tillsammans, Ni bär dem, Ni klär dem, lägger för dem och lappar deras refvor om kvällarna. Hemmet i Sundborn är inte bara en god husmors verk, utan en god konstnär, och den konstnären är Ni. Det finnes detaljer i det Larssonska hemmet, som icke en karl kunde hittat på. Men Ni icke blott för konsten in i hemmet, Ni för också hemmet in i konsten, ty era ärter spritar Ni och pojkarne byxor lagar Ni i ateljén.

Vi ha sett Er bli äldre och tunnare i kinderna, era händer äro nötta, när de knäppas öfver bordet på söndagen, och det är ibland något trött i er hållning som hos den, som gått litet för många fjät. Men trots detta, — vet Ni hvad som för vår del blir vår bästa behållning af vår bekantskap med Er så här på afstånd? — Jo, det är denna öfvertygelse:

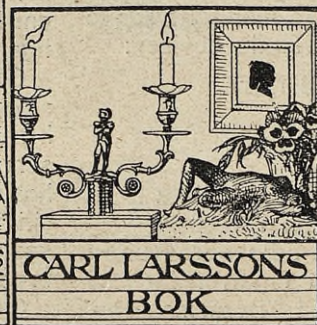
med hennes arbete och skryta med henne en smula för andra, blott hon ger honom tillfälle till allt detta — för det slaget af den svenske mannen är Carl Larsson en strålande representant. Icke alla kunna tala så vackert som han talar om sin Karin, när han "för hennes änglahjärtas ömhets och ståndaktighets" skull betygar henne vara värdig Patriotiska sällskapets medalj, eller när han på sitt oeffterhärmliga sätt skildrar hur hans kärlek ökats med åren. Men en hustru behöfver lika litet som fru Karin behöft det svart på hvitt på att hon är uppskattad af den eller dem hon arbetat för. Det finns andra vägar mellan själarna.

Till Er, fru Karin Larsson, hade vi däremot, vi, som aldrig ens sett en skymt af era mörka ögon under hattbrättet, ingen annan väg, när vi ville låta Er få en liten glimt af hvad vi tänka, än genom Iduns spalter. Vi hade hellre tagit Er afsides i ett hörn och sagt Er detta och mera till, men ett sådant hörn finns icke.

Före sextioårsdagen har Ni föröfrigt naturligtvis alls ingen tid med oss och våra tankar, men kanske litet längre fram någon stillsam värväll i Sundborn?

ELIN WAGNER.

bokägaremärken.



dra två utgöras af stillben med blommor, böcker, ljus, en statyett, ett silhuetporträtt. Det största, i det aflånga formatet, är det nyaste, men vi tro oss dock veta, att den Gordonfördjupade fru Karin alljämt innehar första platsen i C. L:s egen ynnest.

CARL LARSSON INFÖR UTLANDET.

"Aran är ju ett skal, en bräcklig och ihålig tingest, men det är roligt att ha den ändå, det är ett som är säkert."
Albert Engström.

ALLA SVENSKA — JA, MED undantag för Thorvaldsen af alla nordiska konstnärer under 1800-talet kan egentligen en enda sägas hafva blifvit verkligt världsberömd och det är Zorn. Hans namn är välbekant äfven för i konst rätt okunniga nord- och sydamerikanare, han får porträttbeställningar till enorma priser af franska samlare, tyska bankirer, yankee-millionärer och engelska diplomater och hans etsningar äro de utan jämförelse dyrast betalda och mest eftersökta af alla alster af modern grafisk konst, de enda som vid sidan af Whistlers och Merians blad kunna täfla med de stora klassiska grafiska mästarnes. Om Zorn är facile princeps, så är Carl Larsson facile secundus bland de våra, detta naturligtvis beroende icke blott på att hans konstnärliga produktion är så originell och rik, utan också till en väsentlig del därpå att han i likhet med Zorn brytt sig om att visa sina arbeten på utländska utställningar, detta inte för att få medaljer och sälja, utan dels af en oemotståndlig lust att så att säga dela med sig af sitt öfverflöd, dels af en önskan att i sin mån bidra till att hedra Sverige.

Sedan Carl Larsson för första gången deltog i en utställning utomlands — det var på världsutställningen i Paris år 1878 som hans numera försvunna fantastiska målningar "Amor Mercurius" och "De glada syndernas skald sjunger en sång till den sjunkande solen" väckte förvåning och munterhet om också inte beundran — har han utställt sina målningar, akvareller och etsningar i en oändlig mängd städer, ofta tillsammans med konstnärskamrater och under de senaste 10 åren kanske lika ofta på egna separatutställningar. År 1883 får han på salongen i Paris 3:dje klassens medalj i guld för två akvareller "Pumporna" och "Rimfrost", nu i Göteborgs museum, och han vinner i Coquelin aine en förstående mecenat och god vän.

Om Larssons på 1886 års salong utställda och af franska staten för Luxembourg-galleriet inköpta akvarell "Keramik" skref den bekante konstforskaren Paul Mantz i Le Temps en utförlig analys som slutade med orden "Den sällsynta gåfva som på 1700-talet kallades 'la légèreté d'outil' återfiner man i denna förljusande akvarell, som är den bästa på hela salongen".

Däremot var den på salongen 1889 utställda oljemålningen "De sista solstrålarne" för modern för de flesta af Pariserpressens kritici, om också mera betydande konstbedömare som Louis de Fourcaud och Roger-Milès funno taflan "magnifik". Den förre kallar den "en tafla af en sällsynt sanning och charm och en skönhet i ton, som är besläktad med akvarellens".

Nästa större utländska succès var deltagandet i världsutställningen i Paris sommaren 1889, där han med sin berömda triptyk "Renässansen", "Rokokon" och "Den moderna konsten",

beställd af Pontus Fürstenberg, och den delikata akvarellen "Vinnet" eröfrade en guldmedalj. På "the worlds fair" i Chicago, där till stor del tack vare Zorns prestige den unga svenska konsten firade verkligt stora triumfer, lyste Larsson som en stjärna af första ordningen vid sidan af Zorn och Liljefors. Hans huvudnummer var den stora oljemålningen "De mina", som väckte stormande förljusning — ett par kända kritici skrefvo t. o. m. att bland alla taflor på hela den stora internationella utställningen skulle de för egen del åt sig utvälja Larssons "De mina". Museet i St. Louis inköpte akvarellen "Sankt Görans draken", numera allbekant genom den förljusande litografi, som konstnären själf gjort efter taflan.

Svenskarnes Chicago-succès upprepades två år senare genom den vandringsutställning, som Zorn på initiativ af ledarne för museerna i Philadelphia, Chicago, Cincinnati och St. Louis sammanställde och i hvilken Larsson deltog med tolf familjeakvareller från hemmet i Sundborn och två oljemålningar.

På världsutställningen i Berlin 1896 eröfrade Larsson tillsammans med Ernst Josephson och Hasselberg den mindre guldmedaljen. Två af Larsson varmt beundrade konstnärer, greffe Georg von Rosen och Zorn, fingo den större medaljen. I München på secessionens utställning 1898 vann "De mina" nya lagrar och förklarades af bl. a. dr Albert Dresdner för "das schönste Bild der Secessionsausstellung". På die grosse Berliner Kunst-ausstellung 1898 visades för första gången akvarellserien Ett Hem, som fick en lysande framgång såväl hos publik som kritik. Sedan den tiden är Berliner Tageblatts förstående kritiker Fritz Stahl en

entusiastisk Larsson-beundrare. Vid världsutställningen i Paris 1900 fick Larsson en guldmedalj främst för den bedårande akvarellen "Framför spegeln", en målning af naktet, som Zorn hade beställt af sin vän och kollega.

Från och med början af det nya århundradet har emellertid Carl Larsson deltagit i så många utställningar i snart sagdt alla länder i Europa och alla storstäder i Amerika, att man ej ens kan göra ett försök att nämna dem. Redan 1897 utställde han på den första af de sedan till institution vordna internationella utställningarna i Venedig, där han sedermera hvarje gång utom en varit med och där staden Venedigs museum för modern konst passat på och förvärfvat hans ursvenska och friska stora målning "Martina med frukostbrickan". På Berliner secessionens utställningar är han sedan starten hösten 1903 nästan ständig gäst och dessemellan anordnar han små separatutställningar hos Schulte, hvarför också en ganska stor mängd af hans arbeten finnes i tysk ägo, så t. ex. den vackra "Modellen vid kaminen" i Nationalgalleriet i Berlin.

I Tyskland har Carl Larsson utställt i nästan hvarje större stad och i Italien, utom Venedig, äfven i Rom och Faenza; sedan 1911 hänger hans själfporträtt i Uffizzi-galleriet. I London, Liverpool, Brighton, Wien, Budapest, Amsterdam, Brüssel, Helsingfors och Åbo har han utställt och vunnit vännen och beundrare. Minst är han nästan känd och uppskattad i Danmark och Norge. Utom de redan nämnda guldmedaljerna har han mottagit sådana i Dresden, München och Berlin 1912, i Venedig, Rom, St. Louis och Amsterdam m. fl. ställen. De uppsatser, som i utlandets konsttidskrifter publicerats om hans konst och personlighet, äro legio: de bilda tillsammans ett par jättevolym. De bäst och mest förstående skrifterna äro kanske John Kruses i "Graphische Künste" och Axel Gauffins i "Kunst für alle", men också Georg Nordensvans i "Kunst und Künstler" och Etienne Avénards i "L'Art et Décoration" äro förträffliga. På de senaste åren hafva ett stort antal artiklar om Larsson också förekommit i ungerska, ryska, finska och holländska tidskrifter, så en alldeles utmärkt förstående och välillustreerad uppsats af Jan Bruna i "Elsevier's Maandschrift" 1912. Från sistnämnda år har jag funnit tre finska, två holländska, en tysk och en polsk tidskrifts artiklar om Larsson, tidningsartiklarne kunna räknas i hundratals, kanske tusental.

Denna torra statistiska upprepning kan kanske avslutas med att påpeka att vår kärnsvenskaste målares konst samlas världen rundt ej blott af museer utan också af enskilda. På sista tiden hafva äfven hans etsningar börjat vinna beundrare lite hvar stans, så t. ex. köper den världsberömda Parisersamlaren Jaques Doucet för sitt konsthistoriska bibliotek hvarstenda blad Larsson lämnar ifrån sig, och Campbell Dodgson, föreståndaren för British Museums grafiska samling, införlifvar med sin samling de flesta af Larssons etsningar. Alla större grafiska kabinetti i Tyskland hafva rätt stora och valda samlingar af hans grafik.

THORSTEN LAURIN.



Gruppenbild af Albert Engström, Carl och Karin Larsson samt Anders Zorn. W. Wikander, Mora, foto

CARL LARSSON I GRÉZ.



FJÄRILN VINGAD syns — —". Ej på Haga, men i en liten fransk bondby, där på den gräsbevuxna gårdsplanen till en "pension d'artistes" Carl Larsson utklädd till rokokoherdinna vallar ett lamm och sjunger sin "fjäriln vingad" för att hedra en väntad gäst. — Larsson i Gréz, det var det outfömliga ymnighetshornet för alla glada påhitt, och så länge hans Gréz-period varade var det han som var centrum i kamrattlivet. Och godt om kamrater var det; skulle jag nämna dem alla finge jag göra en katalog öfver flertalet af 80-talets pariser-svenskar och mera till. Ty där vistades också en hel del norrmän och en stor kontingent angelsachsare. Och för alla dessa var Carl Larsson den aldrig sinande källan till glam och munterhet — antingen han drog "He is a jolly good fellow" eller med sin (enligt egen uppgift) ljufviga tenor sjöng sista bulevardvisorerna "J'ai les roses, demicloses, des violets et des jasmins" o. d. Så snart han fick nys om att någon vän var i antågande, kunde han midt i trälgörat för brödfödan kasta sig öfver ett pappersblad och med lätt akvarellpensel måla en välkomsthälsning med ty åtföljande dikt. Jag bevarar ännu en dylik som han gjorde, då han hörde min stämma i förstugan (jag kom vandrande från Barbizon). Vips ett papper, mitt konterfej med fjärilsvingar och omgifvet af vackra flickor på blomsterstänglar, det hela såsom i de granna namnsdagsgratulationerna.



Carl Larsson: Ateljéidyll.

ligtvis bortlagd. Innan han började sin visa, måste han därför, närsynt som han var, kasta en förstulen hviskning till mig som stod närmast: "Här finns väl inga damer, som förstå svenska?" och så tolkade han i skära spröda toner "Fjäriln vingad", men på sitt eget själfdikade vis. Aftonsolen lade sitt raffinerade franska gull öfver sceneriet. — Det var för resten i maj månad — "Mois de Marie" som man säger i Frankrike, jungfru Marias månad, då konfirmanderna i böljande slöjor vandra under fruktträn i blom.

Var det större högtid, som jul, skulle Larsson göra "kartonger". Dessa merendels färglagda stora karikatyrteckningar åtföljdes af beskrifvande vers, skildrande hvad som under sistförflutna året sig tilldragit i kamraternas krets. Stor skada att alla dessa kartonger (så när som på ett par undantag) blifvit förstörda, de skulle eljes utgjort ett förträffligt material till krönikan om 80-talets svensk-parisiska konstnärslif.

En tid kom emellertid, då Larsson blef tankspridd och mera allvarlig — han blef kär. Då fick man bara se undre trekanten af hans uppnäsa, som envist vändes mot ett öppet fönster i hotellets öfre våning. I det fönstret satt skön Karin — resten känner hela Sverige. Men Gréz betydde för Larsson inte bara skämt och kärlek — det betydde också, och kanske mest, arbete. Det må här betonas, af en som varit



C. L:s välkomsthälsning till Georg Pauli.

"Hit Papilio välkommen"
ut till lilla Gréz det gröna.
Blommorna så skära, sköna
darra uppå stjärkarne liksom en
Doktor Västan hade smugit
och i deras öron ljugit
falska kärlekseders skara.
— Karlarne, som ana fara,
säga: Titta inte stå!
On n'y touche pas.

C. L.

Gréz den 16 okt. 1883.

Men i afton skulle Larsson slå rekord, sitt eget rekord, ty han väntade Carl Wahlund till Gréz; Wahlund, den bäste af värmiandskavaljererna, han som senare vid sin afresa strödde ut beställningar till alla sina målände vänner. Väl halfva dagen hade Larsson sysslat med förberedelserna till sin travestering, som måste åstadkommas ur pensionens skäligen enkla rekvisitaförråd. Och när vännerna tågade in genom den lilla gårdsporten medförande festföremålet, möttes deras blickar af en bedårande syn. På gräsmattan under trädgårdsmuren en herdinna, skär som ett blomblad (hvem skulle tro det!) med en killing i band, och band och rosetter kring herdestafven. Mycket puder hade han visserligen måst bestå sina pittoreska mustascher och lorgnetten var natur-



Karin Bergöö som nubiska. Palettskrap år 1882.



A. SELANDER & SÖNER,

GÖTEBORG & STOCKHOLM.

Den som anskaffar möbler, utan kostnadsförslag från oss, går kanske miste om just det, som skulle passat honom bäst.

40-årig erfarenhet som en af de förnämsta möbelfirmor i landet hafva

KONSTNÄRLIGT SKOLAD LEDNING.

BINDANDE GARANTI FÖR

FÖRSTKLASSIGT ARBETE.

För STOCKHOLM:

Särskild MÖBELARKITEKTBYRÅ med profutställning, Norrmalmstorg 18.

Föreländare: **Sigge Almén.**

med, att "80-talet" nästan är liktydigt med Gréz-skolan; och våra impulser blefvo till en alldeles speciell Gréz-stil, som hade mycket släkthytte med engelsmäns och amerikaners "franska" konst, kanske mindre med de kraftiga impressionisternas, Manets o. s. v. Sitt kynne kunde inte Larsson förneka; det fanns redan i Gréz-perioden ett bestämdt rokokodrag. Det är i Gréz som Larsson äntligen tar fasta på det råd som hans vän gamle Scholander en gång gifvit honom: "Titulus äger tillräckligt med fantasi för att ej behöfva vara orolig — sätt er lugnt ner framför ett helt vardagligt motiv — och sök i oskuld och ärlighet att bara måla hvad ni ser —" Rådet, som följdes, var gifvet åt en ung konstnär, som målat en trollpackas helvetesfärd, och som vid sin ankomst till Paris lagt upp en väldig duk, föreställande "Den siste epikureens sång till den sjunkande solen — scen ur syndafloden." —

Nu satte sig Larsson i köksträdgården

träffas de första proven på den stora teckningskonst som använder den skrifa linjen. — Men Sehlstedt tillhör en senare period, hvarför jag ej vill uppehålla mig ytterligare därvid, utan i stället fästa uppmärksamheten på att den förjusande pastellen, som Larsson kallar "Ateljé-idyll", är målad i Gréz och finns att beskåda i Nationalmuseum. Denna ateljé-idyll är en situation från Larssons hem i Gréz, — nu har han fått ett hem. Och denna pastell är förhända den allra första i raden af de bilder, som gjort Larsson till hemmets målare.

En dag lämnade Larsson Gréz på en tid, han skulle till Sverige för att stå brudgom; men efter bröllopet ställdes färdan åter till bondbyn vid Loing. Det var några veckor af otåligt väntande för kvarlämnade vänner, vi ville hedra de nygifva, som emellertid gjorde bröllopsresan i helt små etapper — den för-



GUNIÖG



SOMMARAPTIT



MIN KÖKSA OCH MIN RÄTTARE

och målade helt beskedligt madame Laurents pumpor. Och frampå vintern målade han en bondgubbe i rimfrost, grått i grått, 80-tals realism. När de utställdes på salongen 1883 blef det succès och medalj. Vännerna telegraferade till Fürstenberg, som svarade telegrafiskt: "Jag köper dem båda". De sitta i Göteborgs museum. Äfven Nationalmuseum äger ett par läckra bilder från denna period och från samma trädgård.

Om jag inte missminner mig är det från Gréz som de flesta af teckningarna stamma till Anna Maria Lenngren, genom hvilket illustrationsarbete Larsson tog ett betydligt steg framåt. Framåt mot det som alltförant är hans bästa på detta fält, jag menar teckningarna till Sehlstedt. Här har Larsson sannerligen träffat en skald, hvars lifssyn stämmer helt med hans egen, ehvad det rör umgänget människor emellan, livets lek och dess allvar, högmässan, vaktparaden, salta biten — Och i dessa teckningar



SVERIGES KARIA

sta sträckte sig blott till Södertälje. Men — enfin — äntligen var dagen inne, då resenärerna stego ut vid Bourrons station, och omgifna af välkomsthälsande vänner gjorde Carl och Karin sitt intåg i det lilla Gréz — det gröna. Och under det Bob spelade Ulfåsamarschen, lågade skaran in till det festligt dukade middagsbordet och det unga paret tog plats på sirade säten under Hugo Birgers väldiga målarparaply. —

Och när lilla Suzanne låg vid moderns bröst, målades denna pastell som likaväl kunde kallas "Madonnan", ty kärleksfullare än i denna första hembild har väl aldrig C. L. tolkat sina bästa känslor — och om han, liksom vi andra, vill skänka en minnets återblick på denna period, då allt var ungt och gladt och friskt, skall han vara nog lycklig att kunna säga sig det 60-åringen har infriat, och mera till, de löften, som 30-åringen så rikligt gaf.

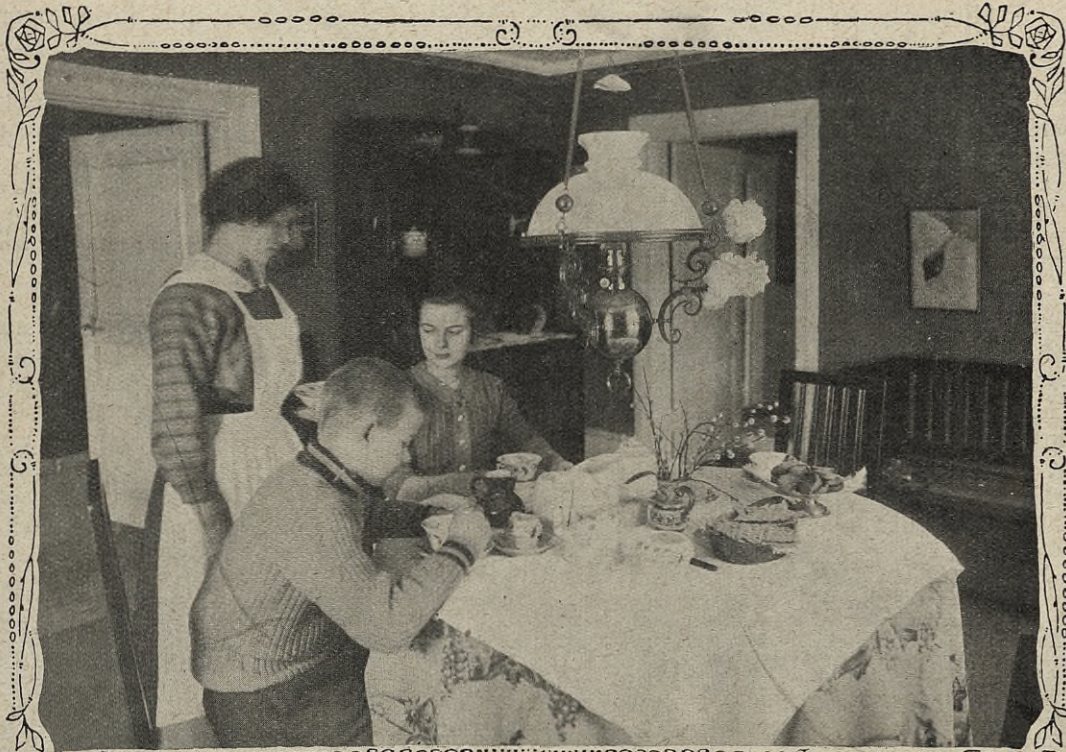
GEORG PAULI.

Några af Carl Larssons nyare etsningar och tafflor.

Idun

SKOLHUSHÄLLET I FALUN.

DEN SKICKLIGE fotografen, hr B. Nordensten i Falun, som för Iduns räkning tagit alla de vällyckade och trefliga fotografier af det Larssonska familjelivet i Sundborn, allt från titelbladet till slutvignetten, som pryda detta nummer, har äfven gjort en tiff in i skolhushället vid Trotzgatan, öfverraskat Kerstin och Esbjörn vid frukostbordet under lofvet, omhuldade af Martina, fångat en interiör från ateljén och en totalvy af cha-teau'et utifrån gården. Om hur "Huset i stan"



ägare och denne ville själf bo där, så fanns det inte någon passande lägenhet att hyra i stället, men till all lycka fick jag köpa en liten kåk längst bort i stadens utkant. Det hade jag råd med, ty den var in-tecknad till strax innan takåsen. Och den, kåken, ligger vid — Trotzgatan. Både gränden i Stockholm och gatan i Falun äro uppkallade efter samma familj."

Nu har Carl Larsson naturligtvis rustat och gjort fint där, byggt till "en liten låda, som ljänar både till salong och verk-

FRUKOSTBORDET



GÅRDEN.

ATELERN.

blef Carl Larssons egendom berättar han själf i boken "Åt solsidan" följande:

"Vid Tyska stallplan i gamla staden mellan broarna i Stockholm, där är jag född, och gränden, som går ner till Osterlånggatan, är stadens smalaste gränd, och det skall vara två smala och snälla människor, som skola kunna komma förbi hvarandra där. Den heter Trotzgränd. En dag föll det mig in, att jag också skulle lägga mig och dö vid Trotzgränden, gick och hörde effer i det gamla huset, men vi kommo inte öfverens, värden och jag.

När skolhushället i Falun en ful dag blef vräkt, därför att huset bytt om

stad", och med enkla medel åstadkommit denna varma hemtrefnad mot en folie af konstnärlig originalitet, som är hans särregna patent. I den gamla fäbodsslugan, som ligger inne på bakgården och följde med på köpet, har han inredt en utmärkt etsarverkstad, som själfva Zorn högelingen afundas honom, och där han får slaska, som han vill, med sina syror på de gamla ruggiga golfplankorna. På bilden, som vi lånat ur "Åt solsidan", hålla pappa och Esbjörn just på att göra "ett afdrag", och gårds-karlen Fröjd står vid tryckpressen.



"MITT ETSLOKUS."

Carl Larsson som skämttecknare och gratulant.



Lisbeth upptäcker att hon har en knapp på bara magen.



ÄR CARL LARSSONS FÖRSTA BOK "DE MINA" KOM UT, gick det en glädjevattring öfver svenska folkets ansikten. Man fick för första gången stiga in hos C. L. och se, hur roligt han hade det med barn och blomma. Att hans ritstift kunde kasta sig i de muntraste våglinjer, det visste man förut, men att hans barn voro så genomslutiga att de frestade honom att med ritstiftet afslöja alla deras infall, det blef man nu underkunnig om. De svenska barnens historia är Larsson-barnens i Sundborn, och fader C. L. är deras häfdatecknare. När han ritade de odödliga linjer, som kallas "Lisbeth upptäcker att hon har en knapp på bara magen", blefvo alla små svenska barn knappsamlare enligt den Lisbethska metoden. Men här återge vi dessutom andra och för de flesta läsare helt säkert obekanta vittnesbörd om C. L. som skämttecknare — och ej mindre som gratulant. Bilden nummer 1 återfinnes i original på en dörr i den franska målarnbyn Gréz par Nemours och framställer C. L. och fru Karin. I bild 2 har konstnären karikerat den speljunta af Sundborn-grannar, af hvilken han är medlem. Den utfördes med anledning af en af deltagarnes, brukspatron K. Heijkenskölds femtioårsdag. Utom C. L. själf och festföremålet äro de fyra öfriga öfverstelöjnanterna P. Linderdahl, H. Dybeck och S. Ericson samt



"Pappa, nu äter jag tofflor!"



härads höfding K. Anjou. Bilden med nummer 3 är en gratulation till d:r Pfannenstill i Malmö, då han fyllde 45 år, bild 4 en förlofningsgratulation till löjtnant Collén i Falun och bild 5 en hyllning till prostinnan Pettersson i Sundborn, då hon fyllde 70 år.



De sju förlofnings stäl ut i dricka
 i skummande vin.
 Och du kanna det budskapet är skicka
 till de på vår minn!
 Att alla dragskåpet är bästigt och färdigt
 och eder det ordet är ärligen undt!!



GRATULATION
 den 20:e JANUARI 1905.
 Vi hälsa Dig i dag, prostinne,
 Med alla blommor som i Sundborn fanns.
 Sju barn vi äro — det besinna
 Och låt rösa rosor i hvar krans.
 Och Du lätt symbolen då förstår
 Och ser oss väl i en kaffetår

Sundborn April 1905

CARL LARSSON I GÖTEBORG.



ALLSKAPET "GNISTAN" OCH tillkomsten af Fürstenbergska galleriet, se där de faktorer, hvilka vi ha att tacka för att vårt samhälle i cirka fyra års tid under 1880-talet fick räkna Carl Larsson som bofast göteborgare.

Gnistan bildades år 1878 i afsikt att åstadkomma en sammanslutning mellan konstnärer, vetenskapsmän, skriftställare och konstluskare och omfattades med sådant intresse, att den snart kunde anses ha trampat ut barnskorna.

I gamla Ostindiska huset hade på sin tid af gunst och nåde inrymt Göteborgs museum, hvars växande samlingar stadigt kräfde utvidgning af lokalerna, med den påföljd att dess medbeboare Konstföreningen och Musei tecknings- och målarskola måste till afflyttning uppsägas.

Gnistan hade efter några års tillvaro hunnit en så solid position, att den kunde anlitas som hjälpare i nöden, då hemställan gjordes huruvida ej genom dess initiativ en byggnad kunde åstadkommas för de husvillas inhysande. Sällskapet tog sig saken an, helst det äfven för egen räkning var i behof af tak öfver hufvudet, och så uppstod det ståtliga Valands hus, hvilket i augusti 1886 stod färdigt till invigning. Härmed hade målarskolan fått sig anvisad tidsenliga lokaler, och det gällde nu att för densamma finna en lämplig organisator och föreståndare.

Fürstenbergska galleriet hade samtidigt tillkommit. Sedan dess grundläggare genom giftermål blifvit ägare af det stora Magnuska huset vid Södra Hamngatan, hade möjlighet beredts honom att för sina konstskatter åstadkomma ett desamma värdigt hem, hvilket år 1885 stod färdigt att emottaga dem.

Våra yngre konstnärer, bland dem i första rummet Carl Larsson, drogos tack vare galleriägarens mecenatskap till samhället och funno sig väl i det solsken, som här mötte dem. När det nu gällde att utse en lämplig föreståndare för musei nyuppstånna målarskola, funnos åtskilliga kandidater att välja på och valet stannade vid Larsson, som befanns villig att åtaga sig uppdraget.

Skolan kom sålunda i det gynnsamma läget att genast från början erhålla en lika artistiskt begåfvad som personligt lämplig organisator och sökningen dit blef därför liflig. Elever strömmade till från landets olika delar och bland dem befunno sig flera som, med förbigående af konstakademien i hufvudstaden, läto sig angeläget vara att komma i åtnjutande af Larssons undervisning.

Det har lyckats mig att sammanträffa med en af lärjungarne från första oktroyen och af honom erfara ett och annat från begynnelseperioden.

Som lärare var, framhåller han, Carl Larsson enastående. Han hade en utomordentlig förmåga att rycka eleverna med sig. När han icke kunde få en trögbock att förstå muntligen, tog han mimiken till hjälp och så gick det.

Den nu från flera håll så upp-

skattade samskoleiden kände man då ej till. Han började vid målareskolan tillämpa den och lät kvinnliga och manliga elever arbeta samtidigt. Det saknades naturligtvis ej "gamla tanter" af bägge könen, som funno det himmelskriande att föra lefnadslustiga artistfrön tillsammans med unga, sedesamma göteborgsflickor; här måste komma att etableras ett förstklassigt "flirtande"! Men allt utvecklade sig på bästa sätt. Ja, en och annan yngling, som till en början visade diverse ovanor, kände man efter någon tids förlopp knappast igen. De hade fått en hel del kantigheter afslipade och fingo, för att tala på målarspråk, en viss fennisering öfver sig genom dagligt sammankommande med fina och bildade ungmör.

Carl Larsson förstod trots sitt friska och allt annat än stela uppträdande att sätta sig i respekt och genom sitt stora, goda hjärta att göra sig varmt afhållen. Bland eleverna saknades ej de, som hade det i ekonomiskt afseende bekymmersamt ställt. Här trädde den ömsinte läraren hjälpare emellan och lättade på bördan. Några af dem, som nu gjort sig berömda namn — de mindre bemeddade voro merendels de mest begåfvade — skola nog instämma häruti.

— Apropå namn kan här inflikas, att i elevkedjan funnos ett par med initialerna A. E., hvilka numera hvar på sitt sätt blifvit märkesmän: Albert Engström och Axel Engdahl. Den förre en karikatyr med världsrykte, den senare visserligen ej någon storhet i fråga om penselföring, men känd som framstående landsmålare och som en man, hvilken förmått hålla färgen i ett helt decennium som teaterdirektör i Göteborg, ett värf, som ingen före honom gått i land med.

När Larsson omkring två år varit göteborgare (1886—88) grep honom lusten att komma till sitt kära Paris och han vistades där ett års tid, under hvilket han på beställning af Pontus Fürstenberg utförde de tre dekorativa oljemålningar behandlande motiven Renässansen, Rokokon och Den moderna konsten, hvilka voro afsedda att pryda entrén till galleriet. Åren 1889—91 vistades han åter i Göteborg och återupptog sin lärareverksamhet, hvilken under hans bortovaro omhänderhades af Georg Pauli och Bruno Liljefors, för att

längre fram öfvertagas af en af Larssons förnämsta elever, Karl Wilhelmsson.

Om de utmärkta spår af sin konst, som Larsson lämnat efter sig inom vårt museums konstafdelning, är här ej plats att yttra sig. De undgå ej att tilldraga sig hvarje museibesökarens odelade beundran.

Ett par ord om Larsson som umgänges-människa under göteborgstiden må dock tillfogas. Att en person med hans egenskaper skulle blifva lifligt eftersökt inom sällskapslivet är själfklart, och hvar han i så hänseende visade sig, blef han snart medelpunkten. Inte var det lönt han försökte komma ifrån att uppträda som målroshållare vid middagar och supéer. Ett tal af Carl Larsson hörde till den del af programmet, som på inga villkor fick efterskänkas.

Ett referat af ett vid sådant tillfälle presteradt "speech" kunde endast lämna ett ytterst svagt begrepp om själva anförandet. Ett sådant måste njutas i all sin ursprunglighet. Han talade icke blott med den för tankeformandet i första rummet afsedda utloppskanalen, munnen; nej, äfven med de plirande ögonen, med den uppåtsträfvande näsan, med händer och armar, ja, med hela gestalten och icke minst med den oregeliga pincenezen. Ofta sväfvade han ut i rymder, där man trodde han aldrig skulle nå fast botten igen, men så gjorde han en vändning, hvilken fick skrattet i högan sky, och medan detta pågick knöt han åter ihop tankefäden och slutade under dånande bifallsyttringar. —

Pontus Fürstenbergs mecenatskap omfattade all världens bildande konst och dess utöfware. I hans synnerliga hägn och personliga vänskap intog dock klöfverbladet Carl Larsson, Ernst Josephson och Per Hasselberg favoritplatsen och de tre voro ofta gäster i hans magnifika hem.

De två sistnämnda ha längesedan gått ur tiden! De nådde aldrig äktenskapets lugna hamn, dit däremot Larsson redan för tre decennier sedan styrde in med sin Karin Bergöö ombord. Han fann i henne en ledsagarinna af lika afgörande betydelse för hans husliga lycka som för hans konstnärskap. Och hvem har väl gifvit ett mera glänsande bevis på, hvad ett harmoniskt hemlif har att betyda, än just han?

Jag kan med all önskvärd auktoritet tala ett ord med i den frågan, ty äfven jag har en Karin att tacka för ett hem, där jag under alla skiften funnit frid och förståelse och kunnat gå en lugn ålderdom till mötes. Jag kan därför, afhållne vän Calle, i bådas vårt namn uppstämna:

Ett Karin'ernas hej! Vi ju funnit hvar sin,

Du förevarig Din och jag lofsjunger min!

Kry Du gubbåldern när — jag den längesen nått —

Det är deras förtjänst att det gått oss så godt!

När Du skildrar ditt slott, så i stort som i smått,

man så tydligt förstår, hur förträffligt du mår.

Hoppas lyckan består i ännu minst fyrå år,

att som konstmatador hundratalet du når!

ARON JONASON.



En tupplur i Bergsmansstugan. B. Nordensten foto.

IDUNS KOKBOK

af
Elisabeth Östman

är de svenska hemmens kokbok.
På mindre än 2 år har den utgått
i öfver 25,000 ex.
Pris Kr. 5.50 inb.



Prenumerera på Idun.

Idun

sig till »Handarbetets Vänner» i Stock-
holm där olika kurser gifvas nästan
året om. H. Lundins slöjdsseminarium
utbildar lärarinnor, men där begynner
kurs först 1 sept. Upplysningar ge-
nom slöjdinspektisen Fanny Blom-
berg, Banérgat. 31, Stockholm. Angä-
ende gymnastiken bör ni vända eder
till Gymnastiska Centralinstitutet.

— Ljungby husmoderskola ger som-
markurser. Skrif till fr. A. Bäckström,
Ljungby. Hör äfven efter på Birgitta-
skolan, Regeringsgatan 19, Stockholm.

Sissie Maxwell.
— Till svar å prenumerants fråga
om sommarkurser för lärarinnor, vill
jag upplysa om att å det natursköna
Stora Rör, 1 tim. ångbåtsresa från
Kalmar och Borgholm, ligger en liten
ganska ny husmoderskola (Ölands
Husmoderskola) som under sommar-
månaderna nästan uteslutande sysse-
lätter sig med ferieförande lärarinnor,
sjuusköterskor m. fl. som sökt sig
till denna förtjusande vrå af Öland
för att fria och ostörda få njuta
de allra härligaste bad, sjö- och skogs-
luft i förening och för öfrigt studera
hushögskola, slöjd o. d. Skolan
ledes af fackbildad föreståndarinna
och en eller två biträdande lärarinnor.
Priset för inackorderingar, som ej del-
taga i arbetet var 85 kr. och för ele-
ver 60-75 kr. beroende på hur de
önskade ha det. Alla hålla egna lakan
och handdukar samt filt och örn-
gättskudde, hvilket ju är ganska lätt
att medföra. Kunde dock för en ringa
penning erhållas å skolan.

Lärarinna.
Nr 106. Gå igenom en kurs i
kontorsgöromål i handelsinstitutet och
därjämte en kurs i maskinskrifning
och stenografi. Flera skolor anskaffa
platser afgiftsfritt. En sådan plats
kanske ni skulle trifvas bättre med.

Ea.
Nr 107. Rådfråga läkare!
Nr 108. Vänd er till Kvinnliga
kontorist- och expeditörens i
Stockholm sekreterare fröken Valborg
Ulrich, Jakobsgatan 20 och begär upp-
lysningar.

K.
Nr 109. Väf gardiner i tuskaft
(grof sked) med tätare ränder i sido-
järderna samt i gult, sy draperier
på gult linne, hälsöm eller klump-
söm. Vackert är också att sy häls-
sömmar på naturfärgadt linne till
både gardiner och draperier. Mönster
och idéer får ni lätt i en handar-
betsaffär.

Ea.
Nr 111. Är det er afsikt att bli
trädgårdsmästare, vore det väl lämp-
ligast att lära hos en trädgårdsmäs-
tare, t. ex. I. P. Jensen i Helsing-
borg eller N. P. Andersén i Jönkö-
ping och andra. Privata trädgårdskur-
ser ges på många platser: Torshäll,
Leksand, Lillie Landgren och Märta
Philip; Heidan, Ystad, fr. Louise Fly-
gare m. fl. I Lyskland, Marienfelde
C. Berlin, finnes en större Garten-
bauschule. Likaså i Jena, gartendi-
rektör Jansson m. fl. Begär prospekt.

Ea.
— Fri undervisning kan erhållas
under sommaren å Hagaberg, Jönkö-
ping, fröken Ruth Rösiö. Å Onne-
stads folkhögskola invid Kristianstad
finnes några friplatser för elever i
trädgårdsskötself.

Sissie Maxwell.
Nr 112. Jag ville råda eder att
endast plantera rosor, nämligen Ca-
roline Testout. Det är en bland
de tacksamaste sorter på kall jord.
Blommorna äro stora, röda. Har sett
en villaträdgård dekorerad blott med
sådana, kantrabatt omkring villan
samt här och där stora rabatter med
dylrika. De blomma ideligen, börja
i maj och hålla på till oktober och
början af november, täckas öfver till
vintern.
»Nanny Fredrika»
— Rabatten bör ni göra cirka 1 me-
ter samt dessutom c:a 40 cm. bred

gräskant. I stället för det senare
kan ni ju plantera en kantväxt, t. ex.
taklök, Salvia, Iris, alla fleråriga, eller
en ettårig, t. ex. Azorea Zetosa, som
jag med framgång använder åt norr.
Intill vägen är vackert med en sling-
erväxt, t. ex. slingerrosor eller kle-
matis. At norr går murgröna, Habli-
zia tamnoides, och kaprifolium m.
fl. Utanför slingerväxten planterar ni
en del växter som bli en meter och
däröfver. Se här några fleråriga:
Acotitum variegatum, Delfinium hy-
bridum, Lupinus polyphyllus, Rud-
beckia laxiniata, Solidago canadensis,
Spirea aruncus, Dielytra m. fl.
Tvååriga, höga: Althea rosea, Digitalis
pur. gl. och Campanula. Mellan dessa
växter bör vara omkring 40 cm. mel-
lanrum. Utanför denna rad lägre väx-
ter, 50-80 cm. höga, t. ex. Achillea,
Campanula grandis, Chrysanthemum,
Aquillegia, Delphinium formosum, Die-
tanus fraxiniella, Eryngium, Hesperis
matronalis, Iris (svärdsliljor), Lychnis,
Pioner, Turkisk vallmo, Höstflox, Py-
relsum roseum m. fl. Härutanför en
rad ännu lägre t. ex. Aster alpinus
Bellis, (kan ock användas som infatt-
ningsväxt), Arabis alpina, Convallaria,
Doronicum, Funkia, Papaver nudica-
le, Phox divaricata, Prunula,
Trollius, Linum perennis med flera.
Närmast, alldeles intill gräskanten
planterar ni påsk- och pingstliljor,
tulpaner, perhyacinter o. d. växter
som blomma tidigt och hvars blad
vissna under sommaren. Så finns det
ju flera vackra fleråriga liljevaxter,
mycket tacksamma. Själfr brukar jag å
de rabatter där jag har fleråriga väx-
ter äfven så frö till ettåriga. Skrif
efter katalog från Göteborgs Träd-
gårdsförening så kan ni där lätt välja
ut passande sorter. De fleråriga väx-
terna kan ni äfven köpa där, an-
tingen såsom stånd eller frö. Det
senare är billigast. Bäst är att så
fröet i drifbänk. Själfr brukar jag så
frö till fleråriga på kalljord, och en
del lyckas det med, att de komma
upp, men ej alla. Jag gör då en vanlig
»säng» och sår fröet i rader tvärs-
öfver. Tar sen upp plantorna och
planterar dem i rabatten. Bered och
rensa jorden väl, kalka och gödsla så
får ni snart lika många blommor i
er trädgård som Brasamorän.

(Forts.)

Vid köld och ombytlig
väderlek skyddas hud och
hy bäst genom användning
af F. Pauli's Äkta Liljemjölks-
crème.

Guldmedalj Norrköping
1906,



»för utmärkt god
soja, ättika, senap
och säser samt så-
som uppmantran
för framgångsrik
tälflan med utlan-
det.»

Winborgs
Ättiksprit
på flaskor är den
yppersta för bordet
samt till inlägg-
ningar och får ej
förväxlas med den
hälsofarliga kon-
centrerade kemi-
ska Ättiksyran
(träsyra).
Finnes i hvarje
välsorterad spe-
ceri- och viktualie-
affär.

A.-B.
Th. Winborg & Co.
STOCKHOLM.
Kungl. Hoflev.



Nehej!!
Det skulle vara
M.ZADIG'S
Tvättpulver
med violdoft
sa Mamma!



Det bästa hvetemjålet



F. PAULI'S
Ovicula
öfverfettad (ägg) tvål.

»Gör hy och hud mjuk och
fin på gammal och ung»

På **Albert Bonniers** förlag har utkommit

af

CARL LARSSON

Åt Solsidan. 32 målningar med text. Inb. 20 kr. Spadarfvat. 24 målningar med text. Inb. 15 kr.

Larssons. Ett album bestående af 32 målningar med text och teckningar, allt af Carl Larsson själf. Inb. 15 kronor.

Ett hem. 25 målningar med text o. text-illustr. 3:e uppl. Inb. 12 kr. De mina. Gammalt krafs af C. L. Inb. 2: 50.

Carl Larssons-vykort. I. 16 flerfärgskort. 2: 40. II. 16 flerfärgskort. 2: 40. III. 10 enfärgskort. 1 kr.

och om

CARL LARSSON

CARL LARSSON SOM MÅLARE, TECKNARE OCH GRAFIKER. En studie af John Kruse. Med 22 svartbilder, 5 färgbilder och 1 fotografvyr. 10 kronor.

CARL LARSSON. En studie af Georg Nordensvan. Med 24 bilder. 25 öre.

IDUNS MODELLKATALOG

n:r 3 för sommaren

nu utkommen.

Häftet innehåller ett rikhaltigt urval af de senaste vår- och sommarnyheterna och finnes till salu i alla boklädor samt i de flesta tidnings- o. cigarraffärer. Pris 30 öre. Erhålles portofritt direkt från *Iduns Expedition*, Stockholm, mot insändande af 30 öre i frimärken.

